

Narodina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lir. Estero, me-
se 31.50 Lir. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lir. Estero
65 Lir. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.

SCLOVENECE

Bollettino No 1029

Importante posizione conquistata in Tunisia

**Catturati: 1600 prigionieri, 16 carri armati, 30 cannoni e 70 automezzi
Tre motosiluranti nemiche affondate
Il porto di Tripoli bombardato**

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nel settore settentrionale del fronte tunisi-
no dopo aspri combattimenti durati più giorni nel
corso dei quali il nemico subiva gravi perdite, un
importante posizione veniva conquistata dalle trup-
pe dell'asse. Nello sviluppo delle azioni il nemico
lasciava nelle nostre mani 1600 prigionieri, 16 car-
ri armati, 30 cannoni e 70 automezzi.

Il porto di Tripoli è stato questa notte effi-
cacemente bombardato da aerei germanici. Risul-
tano incendiate tre navi alla fonda, e colpite le
attrezzature portuali.

Nostri mezzi navali hanno affondato nel ca-
nale di Sicilia tre motosiluranti nemiche; al-
cuni naufraghi sono stati salvati.

Azioni di spezzamento e mitragliamento ef-
fettuante contro due treni a Metaponto e La-
scari (Palermo) causavano danni ad alcuni carri
ferroviari e tre feriti.

Un nostro sommergibile attaccato in Atlan-
tico da aeroplani avversari ne abbatteva due.

Vojno poročilo št. 1029

Važne postojanke zavzete v Tunisu

**Zaplenjenih: 1600 ujetnikov, 16 tankov, 30 topov in 70 avtomobilov
Tri motorne torpedovke potopljene
Pristanišče Tripolis bombardirano**

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Na južnem odseku tuniškega bojišča so osne-
žete po budih večdnevni boj, v katerih je imel
sovražnik težke izgube, zasedle neko važno postoj-
anko. Med boji je sovražnik pustil v naših rokah
1600 ujetnikov, 16 tankov, 30 topov in 70 avtomob-
ilskih vozil.

Nemška letala so to noč bombardirala prista-
nišče v Tripolisu. Zažgani sta bili dve ladji v
sidrišču in zadete pristanske naprave.

Naša pomorska sredstva so v Siciliskem
prelivu potopila 3 sovražne motorne torpedov-
ke; nekaj brodomorcev je bilo rešenih.

Pri dobljenju in obdelovanju dveh vlakov
med postajama Metaponto in Lascari (Pa-
lermo) so bili poškodovani nekateri železniški va-
goni in ranjene tri osebe.

Neka naša podmornica, napadena od nasprot-
nih letal v Atlantiku, je dve letali sestrelila.

Italija — evropska sila

Berlin, 20. marca. AS. »Völkischer Beobachter«
je danes objavil članek »Italija — evropska sila«,
datiran iz Rima. Uvodnik obravnava nekatere po-
glede Italije do sedanjega konflikta s posebnim
ozidom na moralno prebivalstva, ki je nasprotno z
lahkotnimi sovražnimi pričakovanji danes bolj trd-
na in nezlomljiva navzlic težkim preizkušnjam, ki
jih je vojna s svojimi neizprosni zakoni naložila
notranji fronti tudi v Italiji. Časnikar nato poroča
o glavnih dogodkih zadnjega leta in se ozira zlasti

Čiščenje v Bosni

Berlin, 18. marca AS. Med obširnimi poli-
cijskimi operacijami proti komunističnim tol-
pam v Bosni so nemške in hrvaške čete osvo-
jile, kakor se doznava iz pristojnega vira, me-
sto Livno. Po kratkem času so bili banditi pre-
pognani z gorskega področja, na katerem so se
čutili varne.

Amerika je vesela sovjetskih porazov

Ankara, 20. marca. AS: Radio Ankara poroča,
da zadnji ruski porazi na vzhodnem bojišču niso
bili v Zdrženih državah sprejeti z nikakim obža-
lovanjem. Isti radio omenja pisanje »New York Ti-
mes«, ki pravi, da so Amerikanci zadoščeni nad
mrzlo prho, ki je precej ohladila bahaštvo sovjet-
skih voditeljev, ki so si domišljali, da bodo po
zimski kampanji lahko sami dobili vojno in so že
začeli verjeti, da bodo sami brez zaveznikov lahko
organizirali Evropo.

Fantazija bolnih možganov

Berlin, 20. marca AS. »Zwölf Uhr Blatt« v
poročilu svojega stockholmskega dopisnika z
ognjevitimi besedami žigosa nov satanski se-
vernoameriški načrt, zaupati po vojni oborože-
no nadzorstvo nad Nemčijo židom in boljševi-
kom. Ta predlog, rojen v hodnikih ameriške-
ga zunanega ministertva, je objavil ameriški
tednik »American Mercury«. Predlog naravno
predvideva popolno razorožitev Nemčije, ki ne
bi smela imeti niti majhne »simbolične milice«
za notranjo uporabo. List zaključuje s pripom-
bo, da hvala Bogu sedanja nemška armada ni
»simbolična« ter bo poskrbela, da se takšne fan-
tazije bolnih možganov nikdar ne bodo uresni-
čile.

Sijajna zmaga osnih podmornic

Potopile so 32 ladij z 204.000 tonami in en rušilec — Sovjetske izgube pri Harkovu in Bjelgorodu: 19.594 ujetih, nad 50.000 mrtvih, 3372 topov, 1400 tankov in mnogo drugega orožja — Napadi sovjetskih sil na srednjem in severnem odseku odbiti

Hitlerjev glavni stan, 20. marca. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja naslednje izredno po-
ročilo:

V vojnem poročilu z dne 19. marca javljene
operacije naših podmornic v Severnem Atlan-
tiku proti sovražnemu in polno naloženemu kon-
voju, ki je bil na poti proti vzhodu, so privedle
do sedaj najuspešnejše bojne akcije v podmorniški
vojni splohi. Po več dnevnih ogorčenih borbah pro-
ti rušilec, korvetam in letalom sovražnega var-
stva, so potopile naše podmornice iz tega konvoja
sagega 32 ladij s skupno 204.000 tonami in en ru-
šilec.

Hitlerjev glavni stan, 20. marca. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:

Čete kopne vojske in orožje SS, ki so pod
vrhovnim poveljstvom generala feldmaršala von
Mannsteina so v odličnem sodelovanju z od-
delki letalstva pod vrhovnim poveljstvom genera-
la feldmaršala von Richthofena prizadele v te-
ku nemške protiofenzive med Doncem in Dnje-
prom, ki je privedla do zopetne osvojitve mest

Harkova in Bjelgoroda, sovražniku najtežje
izgube ljudi in materiala. Sovražnik je izgubil po
začasnem številu od 13. februarja dalje 19.594 uje-
tnikov, mnogo več kakor 50.000 mrtvih, 3372 topov
vseh vrst, 1400 tankov in oklepni izvidniški voz,
3045 komadov težkega pehotnega orožja vseh vrst
in 1.846 motornih vozil.

Na prostoru med Harkovom in Bjel-
gorodom ter severozapadno od Kursa niso
mogle ne blatne ceste ne močni protisunkji ter tudi
trdovratni odpor sovražnika na nekaterih mestih
ustaviti nemških napadalnih divizij. Na več me-
stih je bil dosežen zgornji Donec.

Namesto svojih izkrcanih napadalnih od-
delkov je sovražnik v odseku Orel-Vjazma-
Staraja Rusja in od večerj tudi južno od
Ladoškega jezera ter pred Leningradom
povedel svoje čete v napad. Tudi ti so se
zrušili v strnjenem ognju naše obrambne fronte
in bili po hudih borbah odbiti.

Na severno-tunijski fronti so vzele nemško-
italijanske čete važne postojanke in privedle 1600
ujetnikov. Zaplenjenih ali uničenih je bilo 16
oklepni voz, 30 topov in številna motorna vozila.
Odelek nemških bojnih letal je izvedel ne-
pričakovan napad na pristanišče v Tripolisu.
Hudo zadete so bile pristanske naprave, v luki
pa je bilo zažganih več ladij.

Buenos Aires, 20. marca. AS. Moskovski do-
pisnik »New York Timesa« poroča, da je sovjetsko
vrhovno poveljstvo v veliki zmedbi zaradi nemške
ofenzive. Sovjete je zlasti presenetila nemška pro-
tiofenziva v trenutku, ko so upali na zavzetje naj-
bogatejših pokrajin, kajti zavzeta stepla jim ne
more dosti koristiti. Rusi tudi priznavajo, da so
Nemci letos z matematično natančnostjo odpravili
tehnične pomankljivosti iz zime 1941-42 ter so pre-
šli v ofenzivo, ne da bi čakali topitve snega.

Admiral Dönitz v Rimu

Rim, 20. marca. s. Ob priliki obiska nem-
škega velikega admirala Dönitza, vrhovnega
poveljnika nemške vojne mornarice, pri armad-
nem admiralu, državnem podtajniku in načel-
niku glavnega stana kr. mornarice Riccardiju,
je prišlo v dneh od 15. do 17. t. m. do prija-
teljskih razgovorov med obema vojaškima še-
foma. Pri teh razgovorih sta kakor vedno ugo-
tovala popolno soglasje glede vseh vprašanj,
nanašajočih se na vzajemno sodelovanje obeh
mornaric za doseg skupne zmage proti skup-
nemu nasprotniku.

Berlin, 20. marca AS. Tukajšnji tisk s po-
sebnim poudarkom objavlja poročilo o obisku
velikega admirala Dönitza v Italiji ter o nje-
govih razgovorih z admiralom Riccardijem. Tisk
tudi tokrat poudarja popolno soglasje med os-
nimi silami o vseh vprašanjih političnega, voja-
škega in gospodarskega značaja. Listi nato po-
ročajo, kako je Hitler preko vrhovnega povelj-
nika italijanske mornarice podelil odlikovanje
viteškega križa reda železnega križa fregatne-
mu kapitanu Fezzia di Cossato v priznanje
vne in poguma tega korajžnega italijanskega
častnika, ki je dosegel tako laskave uspehe.

Sovjeti so zgubili 12.000 tankov

Berlin, 20. marca. AS. V popisu položaja na
vzhodnem bojišču pravi vojaški dopisnik nemške
poročevalske agencije, da so Sovjeti dovažali na
donoško bojišče nove čete iz drugih važnih odse-
kov. Vojaški berlinski krogi sicer še ne smatrajo,
da so Rusi izčrpali svoje človeške rezerve. To bi
bila zmotna. Gotovo pa je, da je imel sovražnik
leta 1942 in pozimi leta 1942-43 tolikšne izgube,
da ga silijo k štednji z razpoložljivimi silami. Opa-
ža se tudi, da je začel sovražnik polagoma ustav-
ljati ofenzivo in prehajati v defenzivo, tako da bo
pobuda verjetno polagoma na celim bojišču v
kratkem prešla v nemške roke. Toda — tako pri-

pominjajo nemški pristojni krogi — tudi na nem-
ški strani še niso končani premiki za skrajšanje
fronte. Fronta ni ravna, marveč cikcakasta, tako
da omogoča Nemcem neneadne protinapade. Na ta
način nemško poveljstvo polagoma izčrpuje so-
vjetske sile.

Sovražnik uporablja na južnem odseku še moč-
ne oklepne sile, vendar so te že precej izčrpane.
To se da spoznati iz sovražnikovih izgub od za-
četka njegove ofenzive, to je od 20. novembra 1942
do danes. Te izgube znašajo 12.000 tankov, 9597
jih je uničila kopenska vojska, ostanek pa letala.

Oklic bivšega sovjetskega generala

Berlin, 18. marca AS. Bivši boljševiški ar-
mejni general Andrej Andrejevič Vlasov je ob-
javil v ruskem dnevniku »Novoje Slovo«, ki
izhaja v Berlinu, odprto pismo, v katerem po-
jasnjuje vzroke, ki so ga dovedli, da je zavzel
odločno protiboljševiško stališče. Pravi, da je
od preprostega vojaka napredoval do armad-
nega generala in je poveljeval tudi 37. ruski
armadi pri Kijevu. Zadnja leta so naredila nanj
globok vtis divjstva predstavnikov komunistič-
ne stranke nad ruskim prebivalstvom, ki je

moralo strašno bedno živeti. Komunizem in
zlasti Stalin sta največja sovražnika ruskega
ljudstva. Boljševizem popolnoma zanemarlja
njegove koristi. Nato general izjavlja, da je
zaradi bde, ki so jo morali v preteklosti pre-
našati njegovi rojaki, o kateri lahko prča,
vstala v njem v ujetništvu volja, postavili nove
temelje za novo Rusijo, v kateri bodo ljudske
koristi resnično na prvem mestu. Vlasov konč-
je svoje pismo s pozivom ruskemu ljudstvu, naj
se dvigne in brani svoje realne koristi. Tukajšnji
politični krogi pripominjajo, da je imelo pismo
bivšega sovjetskega generala velik vpliv na ru-
ske ujetnike, kakor tudi na prebivalce tistih
ruskih pokrajin, ki so se pod Stalinovo peto.

Bukarešta, 20. marca. AS. Tudi romunski listi
objavljajo oklice bivšega sovjetskega armadnega ge-
nerala Vlasova ruskemu ljudstvu. »Porunka Vre-
mi« piše, da je Vlasov revolucionarno vzgojen,
kmetijski sin, ki je kot vojak dobil najvišja vojaška
in revolucionarna odlikovanja. On pozna življenje
svoje države, resnico o sedanjem režimu. On je za-
čel borbo proti moskovskemu režimu in zahteva
od svojega naroda, naj se otrese boljševiškega ja-
ma ter konča to vojno, ki ne služi ruskim kori-
stim, marveč judovski kliki, katero ščiti Stalin. Do-
slej so boljševiški režim obsojali samo nasprotniki,
z Vlasovom pa ga je obsodil komunist in Rus, ki
je videl stvarnost v Sovjetski Rusiji in ki je pri-
padal najvišjim ruskim krogom.

Bahaška propaganda londonskih »gangsterjev«

Monakovo, 20. marca. »Völkischer Beobach-
ter« piše med drugim: Kakor je bilo prič-
akovati, smatrajo »gangsterji« londonske vlade
zadnje teroristične napade na nemška mesta za
predmet svoje bahaške propagande. To se jas-
no vidi iz poročila ameriškega letalskega mi-
nistra Sinclaira v spodnji zbornici. London bi
rad dokazal, da so teroristični napadi velikega
vojaškega pomena, ker uničujejo nemško vojno
industrijo in prometne zveze ter tako privezu-
jejo v Nemčiji in zasedenih pokrajinah velike
količine obrambnih sredstev in imajo boljševiki
proti sebi le majhen del nemškega letalstva.
Cilj te propagande je jasen: Stalin naj žrtvu-
je še desetine in desetine tisočev svojih suž-

njev, ne da bi mu njegovi bogataški zavezniki
nudili kako občutno olajšanje in pomoč. Ravno
zdej, ko se sovjetska zimska ofenziva bliža kon-
cu, je potrebno poudarjati prispevek, ki ga da-
jejo Angloamerikanci. Toda njihovo vojskova-
nje obsega le teroristične napade na civilno
prebivalstvo. Četudi ti morilski napadi ganejo
Stalinovo srce, bi si vendar tudi on želel kaj
vojaško bolj izdatnega od tega nečloveškega lo-
va na bolnišnice, ženske in otroke. Na takšno
nizkotno moralno in civilno stopnjo se je torej
danes ponižala Anglija. Kdo bi se torej čudil,
če njeni zavezniki smatrajo, da je zrela za iz-
bris iz svetovne pozornice.

Glavni namen Edenovega obiska v Ameriki

Urediti mora razmerje med Sovjeti in Amerikanci

Lizbona, 20. marca. AS. V zvezi z Edenovim
obiskom v Washingtonu navaja ameriški tednik
»Times« najkritičnejši in najvažnejši problem, ki
ga mora rešiti Eden s severnoameriški državni-
ki, to je ureditev odnosov med Zdrženimi državami
in Anglijo na eni ter z Rusijo na drugi strani. Če
bo Eden odpotoval iz Washingtona, ne da bi rešil
to točko, bo njegova misija propadla. Odkar je
sovjetska Rusija postala nepričakovani zaveznik,
so se v Washingtonu skušali izogibati »diplomat-
skih komplikacij«. List nadaljuje, da je treba da-
nes upoštevati naslednja dejstva: 1. Sovjetska Ru-
sija bi imela na mirovni konferenci tako važen glas,
kakor Anglija in Zdržene države; 2. večina anglo-
škega in ameriškega prebivalstva se boji moskov-

skega komunizma; 3. demokracije morajo najti na-
čin in sredstva, da bodo po vojni lahko živele v
miru z Rusijo, če se nočejo pripraviti na tretjo
svetovno vojno.

Buenos Aires, 20. marca. s. Eden je pred vo-
ditelji kongresa izjavil, da smatrajo zavezniki, da
bi bilo še prezgodaj načeti razpravo o poveljnih
mejah in podobnih rečeh, kajti pojavila bi se razna
nasprotja, ki bi morda omajala enotnost zavezni-
ških narodov. Kaže, da je ta izjava nekoliko ohla-
dila vroče glave tistih, ki so mislili, da ima Ede-
nov potovanje namen pripraviti pot za razpravo,
ki naj bi dovolila zavezniškim narodom, da bi
takoj začeli s pretresom in takoj dosegli podoben
sporazum za skupno sodelovanje v poveljnem času.

4000 Francozov pobitih pri bombardiranju

Pariz, 20. marca. AS. Organizacija za pomoč
Francozom, prizadetim od angleških in ameriških
bombnih napadov, objavlja statistiko, da je bilo
zadnje leto pobitih 4000 Francozov pri angleško-
ameriških napadih na Francijo. Med njimi je 1000
žensk in 1200 otrok. Ranjenih je bilo 7000 oseb,
med njim nad 2000 žensk in 1200 otrok.

Darwin zopet bombardiran

Tokio, 18. marca AS. Uradno poročilo jav-
lja, da so letala japonske mornarice 15. marca
napadla Port Darwin. V boju s 30 sovražnimi le-
tali so japonska letala sestrelila 16 letal. Japo-
nske izgube znašajo eno samo letalo. Med 6. in
11. marcem sta bili uničeni tudi dve sovražni
podmornici. Japonci so izgubili dve trgovski
ladji.

Pravila Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odobril pravila Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini. Pravila se glase:

Clen 1. Zavod za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, ki je bil ustanovljen po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 6. novembra 1942-XXI, št. 201, ima svoj sedež v Ljubljani in je pravna oseba.

Clen 2. Naloga Zavoda je:

a) predlagati Visokemu komisariatu za plembo imovine upornikov v Ljubljanski pokrajini, opremljati predloge drugih oblastev in s tem poverjenih organov in oddajati o njih svoje mnenje;

b) upravljati in oskrbovati zaplenjeno imovino in poskrbeti, kadar gre za nepremičnine, za zemljiškoknjižni prepis lastninske pravice upornikov na svoje ime;

c) skrbeti po potrebi, da se zaplenjena imovina proda, če le moreče na javni dražbi, kadar je to glede na namene Zavoda umestno in potrebno;

d) opremljati prošnje za dodelitev zaplenjene imovine in podajati Visokemu komisariatu predloge o dodelitvi uveljavcem;

e) poskrbeti po opravljeni dodelitvi za prepis nepremičnin v zemljiških knjigah s svojega imena na ime uveljavcev.

Clen 3. Organi zavoda so: 1. predsednik, 2. upravni svet, 3. nadzorstveni odbor.

Clen 4. Predsednik imenuje Visoki komisar; na svojem mestu ostane tri leta in se lahko ponovno imenuje. Predsednik načeluje upravi Zavoda in je njegov zakoniti zastopnik. Sklicuje seje upravnega odbora in jim predseduje in skrbi za izvršitev njenih sklepov. Predsedniška služba je brezplačna. V izjemnih primerih in če se to da združiti s finančnimi razmerami Zavoda: Visoki komisar lahko nakaže predsedniku službeno ali funkcijsko nagrado, ki obremenja proračun Zavoda.

Clen 5. Upravni svet je sestavljen iz predsednika in štirih članov, katere imenuje Visoki komisar po enega na predlog Poveljnika oboroženih sil Ljubljanske pokrajine, Zveznega tajnika P. N. F. v Ljubljani, inspektorja za pravosodje pri Visokem komisariatu, Pokrajinskega korporacijskega sveta Ljubljanske pokrajine. — Svetniki ostanjejo na svojem mestu tri leta in se lahko ponovno imenujejo. Upravni svetniki ne dobivajo nagrad ali sejnin, izjemno povračila za morebitne potne stroške.

Clen 6. Upravni svet ima polno moč glede poslovanja Zavoda. Sestaja se redno vsaj enkrat na mesec, izredno pa kadarkoli je to potrebno ali nujno. Za sklepnost je potrebna navzočnost vsaj treh članov. Sklepa se s absolutno večino glasov. Ob enakosti glasov odloča predsednikov glas.

Clen 7. Upravni svet sklepa: a) o sestavi bilance; b) o prodaji zaplenjene imovine; c) o dodelitvi zaplenjene imovine; d) o razporeditvi uradnikov in nameščenikov Zavoda, o njih sprejemanju in prejemkih, ki jih je treba predložiti Visokemu komisariatu v odobritev.

Clen 8. Nadzorstveni odbor imenuje Visoki komisar; sestavljen je iz načelnika računovodstva Visokega komisariata, ki odboru predseduje, in dveh članov, ki ju predlagata Zvezni tajnik P. N. F. v Ljubljani oziroma Pokrajinski korporacijski svet Ljubljanske pokrajine. Ta dva člana ostanjejo na svojem mestu tri leta in se lahko ponovno imenujeta. Nadzorstveni odbor nadzoruje poslovanje Zavoda in izvrševanje pravil.

Partizani zažigajo slovenske verske knjige

Komunisti hočejo še zavajati nekatere preproste in jih nalagati o pravih zvezah med komunizmom in vero. Zato se včasih zelo potrudijo, da bi dokazali, da spoštujejo krščansko vero in da nočejo etoriti ničesar proti tistemu, ki verske dolžnosti izpolnjuje.

Vse to komunistično delovanje pa je velika hinavščina ter se trudijo, da bi se pridobili preproste, ki bi nasledili propadli skupini »krščanskih socialistov«, ki vihiti kadilnico pred nosovi komunistov v OF.

Mogli bi navesti na desetine dejstev, ki bi razkrinkala to hinavščino. Zadostuje pa naj eno dejstvo, ki je že samo po sebi dovolj zgovorno. Dogodek se je razvil dne 28. februarja v Trzinu, kjer je skupina kakih 20 komunistov vdrla v župnišče in nato v župni urad, kjer je bilo — kakšen zločin — več listov dnevnika in nekaj slovenskih knjig verske vsebine.

Komunisti so knjige zaplenili in jih zažgali na trgu ter pri tem grozili s smrtno kaznijo župniku, ki je bil obkoljen od komunističnih oboroženih roparjev. Zapretili so mu s smrtjo, če bo še imel v hiši slične tiskovine.

To ni elab zgled za to, kako komunisti spoštujejo evobodo in kako spoštujejo vero in njene služabnike.

Boj za bagdasko železnico

Iz tega razloga je sir William White v letu 1888 podžgal in podpiral Nemce. Če pustimo ob strani čudno opozicijsko stališče sira Clarea Forda v letu 1893, tedaj vidimo, da je Anglija bila v celoti naklonjena do konca stoletja in bilo je opravičeno naziranje, da bodo Angleži sodelovali pri financiranju nemškega načrta, kakor so to želele številne angleške osebnosti. Podčrtali smo že, kako je Anglija izgubila sleherni zanimanje za železniško progo v dolini Evfrata in nato do Perzijskega zaliva in Indije, ker se je zboljšala paroplovba skozi Sueski kanal, poleg tega pa tudi zaradi tega, ker je bilo prevažanje s parniki cenejše in se je bilo možno izogniti prekladanju. Bagdaska železnica za Angleže ni imela več pravega pomena, dokler ta proga ne bi dosegla obale Perzijskega zaliva. Angleži so morali samo štiti svoje postojanke v Perzijskem zalivu, to pa so dosegli, ko so preprečili Francozom, da bi si ustvarili svoje oporišče in oskrbovališče pri Maskati. Angleži so tuji sklenili s šejkom v Kuveitu dogovor, ki je šejku nalagal dolžnost, da ne bo nikomur odstopil kakšen del ozemlja. Ta pogodba je bila tajna, v letu 1900 pa je ves svet zvedel zanjo, ko so Angleži Nemce obvestili, da imajo zagotovljene prednosti v Kuveitu, sami pa nasvetovalci sultanu v Carigradu, da naj nikar ne pošila svojih oddelkov v ta pašaluk. Zato ni bilo več nobenega razloga, zakaj bi se Angleži uprli nemškemu podjetju, s stališča evropske politike pa je treba obžalovati, da angleški finančniki takoj niso sodelovali pri

vanje pravil. Prisostvuje sejam upravnega sveta, toda le v posvetovalne namene. Visokemu komisariatu predloži letno poročilo o opravljenih pregledih in o poslovanju Zavoda. Člani ne dobivajo nagrad in sejnin, izjemno povračila za morebitne potne stroške.

Clen 9. Urade Zavoda vodi tajnik, ki opravlja svoje posle pod predsedniškim vodstvom. Tajnik prisostvuje sejam upravnemu odboru in piše sejne zapisnike, ki se morajo overiti z njegovim in s predsedniškim podpisom.

Clen 10. Finančna poslovna doba Zavoda se ravna po koledarskem letu. Meseca februarja vsakega leta predloži upravni svet Visokemu komisariatu v odobritev bilanco Zavoda, kateri predloži nadrobno poročilo o svojem delovanju. Obratovalni stroški, splošni izdatki in upravni stroški Zavoda se pokrivajo iz dohodkov od uprave zaplenjene imovine in izkupičkov od prodaj. Ti dohodki in izkupički so računsko v razvidu na posebnih računih in se vnesejo konec vsake poslovne dobe v račun dobička in izgube. Prebitek računa dobička in izgube se odda, ko se bilanca odobri, tekočemu skladu, ki ga je razdeliti med uveljavce.

Clen 11. Upornikom zaplenjena in v Ljubljanski pokrajini ležeča imovina se razdeli v last po seznamu v temle vestnem redu:

1. dedičem vojaka, ki je padel v bojih ali postal žrtev atentata v Ljubljanski pokrajini;
2. dedičem državnega uslužbenca ali uslužbenca pomožnih ustanov, ki je padel ob atentatu ali pri izvrševanju svoje službene dolžnosti v Ljubljanski pokrajini;

3. pohabljenecem in invalidom iz skupine 1 in 2;

4. dedičem vsakogar, ki bi v Ljubljanski pokrajini postal žrtev ob podpiranju oblasti ali oblastvenih organov pri policijskih akcijah;

5. pohabljenecem in invalidom iz skupine 4.

Clen 12. Osebe, ki mislijo, da imajo pravico do podpore in dodelitve po naredbi z dne 6. novembra 1942-XX, št. 201, morajo predložiti Zavodu prošnjo, v kateri ob kratkem obrazložijo stanje in ki jo opremijo s temle listinami:

1. izkaz o rodbinskem stanju, ki ga izda občinski urad;

2. potrdilo o resničnosti navedb.

3. izkaz o imovinskih razmerah prošilca, katerega izda občinski urad;

4. izpričevalo o dobrem ravnanem in političnem vedenju, ki ga izda občinski urad;

5. izkaz iz kazenskega registra, izdan ne več ko tri mesece pred vložitvijo prošnje.

Prošnje in priložene listine so kolka proste.

Ljubljanski šport na Jožefovo

Tik pred koledarsko pomladjo so se pokazali naši nogometaši na zelenih igriščih. Vtis, ki so ga zopustili, ni bil slab. Sedaj, ko se približuje domače prvenstvo, so hoteli klubi preizkusiti stare moči in tudi nekaj novih in tako smo videli kar tri tekme. Seveda še ni šlo za točke, temveč za preizkušnje in za trening.

Ljubljana: Vojaško moštvo 6:1. Naš nogometni prvak si je izbral za trening na Jožefovo enajstoričnik XI. armadnega zbora. Moštvo Ljubljane je igralo zaradi vetra nizko in reči moramo, da smo videli precej lep poteg. Igralci so se dobro sporazumevali med seboj, podajali od moza do moza in pridno streljali. Vojaško moštvo je imelo v svojih vrstah nekaj dobrih poedincev, manjkalo pa je zadostne povezanosti in vigranosti. Priredilo je nekaj lepih napadov, ki pa so naleteli na trdno obrambo Ljubljane. Izid treninga tekme je bil 6:1 v prid Ljubljane.

Ping-pong pri Salezijcih

V mladinskem domu na Kodeljevem igrajo danes že tretji dan za prvenstvo namiznega tenisa. Podelili bodo naslove prvakov Most in Kodeljevega, za katere se potegujejo poleg Korotancev tudi Mladikarji in Hermežani. Zlasti živahno je bilo tekmovanje za prvenstvo moštev, za katero se je prijavilo kar 17 moštev. Po mnogoterih izločitelnih tekmah sta prišla v finale Mladika in Hermes, naslov prvaka pa si je priboril po težki borbi Hermes s 3:1.

Lepa je bila tudi udeležba parov (17) in juniorjev (32). Prvo mesto v dvojicah sta si pridobila Bradeško-Gabrovšek z zmago nad Medenom in Mlakarjem (2:0). Turnir juniorjev se je razvil takole: Strojnik Stefan je premagal Sireljo, Košak Kluna, Potočnik Bajta, Mlakar Ivanca — vsi z rezultatom 2:0. Potem se je pričela borba med štirimi najboljšimi. Mlakar je odpravljal Košaka, Potočnik pa Strojnika, kar je pomenilo malo presenečenje. Strojnik je nato premagal Košaka z 2:0, Mlakar pa Potočnika z 2:1. V nadaljevanju turnirja, ki je postal vedno bolj napet, je premagal Strojnik Mlakarja z 2:1, Potočnik pa Košaka z 2:0. Tako imajo Mlakar, Potočnik in Strojnik enako število točk, po razliki setov pa prapada prvo mesto Potočniku, drugo Mlakarju, tretje Strojniku, četrto pa Košaku.

V nedeljo bodo na vrsti igre med seniorji. Organizacija prireditve je bila prav dobra.

graditvi in vodstvu te železniške proge. Jasno se vidi, da so Nemci bili naklonjeni pametnemu dogovoru, ki bi zaščitil angleške koristi v Perzijskem zalivu.

O tem pa prav gotovo ni treba preveč razpravljati tudi zaradi tega, ker je smešno dokazovati, da bi se kakšna država morala odpovedati sleherni delavnosti, ker bi naj ta delavnost povzročala spore s kakšno drugo državo. Če bi to bilo resnično, tedaj bi bila nemogoča delavnost izven mej države same. Zato pa je ravno naloga diplomacije odstraniti takšne neizogibne težave. Nikdo ne more zanikati, da je z gospodarskega vidika nemški razmah v Anatoliji bil nekaj najbolj naravnega na svetu. Politične koristi pa se seveda rojevajo iz gospodarskih. Že takoj v začetku so Nemci pokazali, da so pripravljali izogniti se vsakomur s poti in zato ni bila njihova krivda, če Angleži niso hoteli slediti zgledu Francije. Istočasno je treba podčrtati, da bagdaska železnica nikdar ni bila nepremagljiva ovira za dobre zveze med Nemci in Rusi in Nemci in Angleži. Z drugega polja pa se je vrnil cel sklop težav in končno je bila bagdaska kriza odstranjena s podzdramskimi sporazumi z Rusijo v letu 1910 in 1911, prav tako pa tudi s sporazumom med Nemčijo in Anglijo, ki je bil sklenjen na predvečer svetovne vojne.

(Konec.)

Kupujte znameniti roman

»PESNIKOVA SKRIVNOST«

Obletnica Zveze bojovniških faštev

Ljubljana, 20. marca.

V torek, 23. marca, je obletnica ustanovitve Zveze bojovniških faštev in ta obletnica se praznuje z izvešenjem zastav na javnih poslopih. Osebe javnih uradov ima reden delovni urnik.

29. marca: pomaknitev ur naprej

V smislu določil Visokega komisariata se počeniš z dnem 29. marca ob dveh zjutraj na novo preloži normalni čas za 60 minut naprej v vsakem oziru.

Zaradi tega morajo vsa oblastva in voditelji javnih podjetij poskrbeti za to, da bodo tega dne v navedenem trenutku vse ure uravnane tako, da bodo naznačevale čas ob treh zjutraj.

Petrolej za marec

Ljubljanski mestni preskrbovalni urad bo upravičencem nakazoval petrolej za mesec marec tako, da v torek 23. t. m. pridejo na vrsto stranke z začetnicami A—C, v sredo 24. t. m. z začetnicami D—F, v četrtek 25. t. m. z začetnicami G—I, v petek 26. t. m. z začetnicami J—K, v soboto 27. t. m. z začetnicami L do N, v ponedeljek 29. t. m. z začetnicami O—P, v torek 30. t. m. z začetnicami R—S, v sredo 31. marca z začetnicami T—V in v četrtek 1. aprila z začetnicama Z—2.

Opominjamo vse stranke, da bo urad nakazoval petrolej samo po tem razporedu, ki naj ga upravičenci izrežejo in shranijo, da ne bo pomot in zamud. Nakaznice bo urad delil vse navedene dni od 8. do 10. in od 15. do 17. ure v sobi št. 1 v I. nadstropju Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10.

Razdeljevanje mesa v Ljubljani

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata sporoča:

Ker je bilo potrebno oskrbeti s svežim mesom bolnišnice in zagotoviti meso za bolniške dodatke, je bila količina mesa za civilno prebivalstvo za prihodnji teden določena takole: 30 gr svežega mesa in 60 gr prekajenega mesa. Prekajeno meso se bo prodajalo po ceni 25 lir za kilogram.

Ali poznate roman

»Pesnikova skrivnost«

Izšel je v »Slovenčevi knjižnici«

DALE CARNEGIE

Rako si pridobiš prijateljev

In res neki slavní muzej ovekovečuje imena Benjamina Aitmana in J. P. Mrgana. V mnogih cerkvah vidimo sijajna okna, ki so na njih šapah zapisana imena darovalcev.

Spomin za imena je največje važnosti tudi v politiki. Napoleon III., francoski cesar in nečak Napoleona Velikega, se je hvalil, da pozna imena vseh oseb, ki jih je kdaj srečal v svojem življenju. Njegova metoda je bila zelo preprosta. Ko so mu predstavljali kakega človeka, je njegovo ime ponavljal toliko časa, dokler mu ni popolnoma prešlo v spomin. Med pogovorom ga je večkrat ponavljal v mislih, da je tako dobil asociacijo s potezami na obrazu ter na splošno z zunanostjo novega znanca. Če pa je šlo za zelo važno osebnost, je njeeno ime zapisal na kosček papirja in ga večkrat prebral, tako da si ga je gotovo zapomnil.

Vse to so stvari, ki zahtevajo od nas precej časa. Toda Emerson pravi: »Lepo obnašanje je sestavljeno iz majhnih žrtev.«

Tretje pravilo, da si pridobite prijateljev, je torej: pomnite, da je za človeka njegovo ime najslabši zvok.

Kako prekosimo drugega v umetnosti občevanja.

Nekega večera sem bil povabljen k prijateljem, kjer je bilo pripravljenih še več igralnih mizic; ker pa ne igram, sem se umaknil z neko plavalaso gospo v skrit kotiček in ona me je takoj naprosila, naj ji pripovedujem o svojih potovanjih in o krajih, ki sem jih obiskal. Medtem ko sva izbirala prikladen prostor na divanu, mi je dejala, da se je pred nedavnim mudila s svojim soprogom v Afriki, jaz pa sem takoj povzel: »Afriki! Koliko časa že gojim upanje in željo, da bi obiskal ta prelepi kos zemlje, a nikdar ne utegnem; povejte kaj o Afriki, prosim vas!« In pet in štirideset minut je plavalasa gospa govorila o Afriki, ne da bi se spomnila mojih potovanj in krajev, ki sem jih obiskal. Jasno je, da je to ni zanimalo; glavno, ki je hotela, je bilo — najti potrpežljivega poslušalca, ki bi ji jo dopustil, da bi ona po mili volji pripovedovala.

V splošnem smo vsi taki; godi nam govoriti, kadar imamo zavest, da nas poslušajo. Spominjam se, da sem prav tako nekega večera poleg odličnega botanika, ki me je vsega prevzel s pripovedovanjem o svojem študiju in o njegovih odkritjih; omenil je tudi zanimive stvari o krompirju; ko sem mu dejal, da imam skromen vrtniček, mi je dal nekaj koristnih nasvetov, ki so mi zelo prav prišli pri reševanju nekaterih problemov, zaradi katerih sem si precej belil glavo.

Brez upoštevanja pravil o lepem vedenju in dostojnem zadržanju se nisem brigal za drugo, ampak sem ure in ure razpravljal s slavnim botanikom. O polnoči sem vse lepo pozdravil in se poslovil. Botanik pa se je tedaj obrnil k našemu gostitelju in mu povedal nekaj laskavih besed o meni, rekoč med drugim, kako prijetno znam občevati. Jaz da znam prijetno občevati? Ko sem pa nekaj ves razgovor molčal! Pa tudi če bi hotel govoriti, bi moral spremeniti razgovor, ker se na botaniko razumem kakor zajec na boben. Toda z veliko pažnjo sem ga poslušal, ker me je predmet zanimal, kar je moj sogovornik opazil in bil zadovoljen. Prav za prav pa nisem vseskozi pazljivo poslušal; odobral sem in zelo pristrno pihal njegove misli. Dejal sem mu, da sem se zelo zabaval; to pa je bilo res! Dejal sem mu, da bi bil rad tako nadarjen ko on; tudi to je bilo res! Dejal sem mu, da bi mi zelo ugajalo hoditi z njim po travnikih in da upam, da se bova še srečala; pa tudi to je bilo res!

Na tak način me je ocenil za dobrega sogovornika, medtem ko sem bil le skromen poslušalec!

In kakšna je tajna, da izidemo kot zmagovalci iz poslovnega razgovora?

Karel Eliot pravi: »Nič lažjega... posvetiti je treba največjo pažnjo osebi, ki govori. Nič boljše ga ni mogoče ukreniti!«

Jasno in preprosto, ali ne? Ni treba visokih šol, da bi razumeli. In vendar poznam celo vrsto trgovcev, ki potrošijo bajne vsote za svoje trgovine, porabijo celo premoženje za reklamo in za primerno opremo izložbenih oken, ki privlačujejo pozornost javnosti, ki pa imajo te napake, da ne morejo poslušati strank, da jim segajo v besedo, jim oporekajo vsak trenutek in jih razjeze do skrajnosti, tako da ti gredo, ne da bi kaj kupili.

Križanka št. 79

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20				21				22				23					24	
25					26				27				28					
29				30				31				32					33	
34	35		36		37		38		39		40		41		42		43	
44		45		46		47		48		49		50		51		52		53
54				55				56				57						
58				59				60				61					62	

Vodoravno. 1. del glave, 4. bolečina, 8. divja žival, 12. Zupančičeva pesnitev, 16. znamenje življenja, 20. moč, 21. mesto v Nemčiji, 22. milnarska potrebščina, 23. vzklík, 24. domovina terana, 25. hunski poglavar, 26. sprememba, 27. časovno razdobje, 28. bedast gledalec, 29. kraj na Notranjskem, 30. domača žival, 31. predel, strah, 32. pleteno oblačilo, 33. pravoslavni duhovnik, 34. časovno razdobje, 36. del telesa, 38. možko krstno ime (Klopčič), 40. zemeljsko bogastvo, 42. čistilna potrebščina, 44. pomanjkanje vode, 46. tekočina, 48. vrsta voza, 50. del lesene ograje, 52. jestvina, 54. pravoslavlje (tujka), 55. soproga, 56. poljski pridelek, 57. mesto v Španiji, 58. izraz pri kartanju, 59. siva krava, 60. tekoča voda, 61. del človeka, 62. maščoba.

Navpično. 1. žuželka, 2. spletni lasje, 3. vljudno vedenje, 4. plug, drevo, 5. turški gospodar, 6. psevdonim pisatelja slovenskih pravno-gospodarskih knjig, 7. borišče, 8. del uljnaka, 9. država v Severni Ameriki, 10. čistilna potrebščina, 11. mesto v Grčiji, 12. nevstin delež, 13. del glave, 14. etarografska boginja, 15. kontinent, 16. preprosto ljudstvo, 17. ud družine, 18. naselbina, 19. gruča, jata, 29. drobno kamenje, 30. rokodelce, 31. rokodelce, 32. mešanec, 33. hla-

pec, uslužbenec, opravilo, 35. naglavno pokrivalo, 36. mlinsko korito, 37. del telesa, 38. izraelska čudežna jed, 39. možko krstno ime, 40. pleme (tujka), 41. otrok, 42. maščoba, 43. kartazanska kraljica, 45. razsežnost, 47. stari oče, 49. pregovor, 51. začimba, 53. gruča čebel.

Rešitev križanke št. 78

Vodoravno: 1. Patagonija — 11. kup — 14. Ub — 16. umik — 20. omet — 21. obara — 22. Zasad — 23. etapa — 24. lopov — 25. up — 26. agora — 27. Nil — 29. Alau — 30. orel — 31. Opatova gora — 34. Nemo — 36. Valerija — 40. deva — 42. rasa — 43. dan — 44. iperit — 45. Atila — 46. ban — 47. Ibiza — 48. Cina — 49. Celiní — 50. Nemec — 51. Ovid — 52. as — 53. Iran — 54. oča — 55. Sara — 56. carina.

Navpično: 1. polovica — 2. Amor — 3. Tepeleni — 4. atol — 5. govorica — 6. obup — 7. napajalo — 8. IRA — 9. Jagodina — 10. Azov — 11. karavana — 12. USA — 13. panorama — 14. ud — 15. Belasica — 16. uta — 17. Maldivi — 18. Ipa(k) — 19. kanonada — 28. Iranec — 32. tatlič — 33. gaber — 34. nabor — 35. Mazin — 37. Apis — 38. erar — 39. iten — 41. Ella

Kako rešujejo v Novem mestu priče davne preteklosti

Umetnostni in zgodovinski spomeniki dajejo ne samo mestu, ampak tudi vsaki pokrajini svojstven izraz. Pri nas se je svoj čas mnogo grešilo tako pri obnavljanju starih zgodovinskih in umetniških spomenikov, še več pa zaradi nevednosti ali malomarnosti, ki sta bili vzrok, da je toliko umetniških spomenikov iz naše davne preteklosti žalostno in marsikdaj celo popolnoma propadlo. Zadnja leta pa doživljamo prav v Novem mestu lepe zglede, kako je treba varovati in reševati umetnostne spomenike, tako važne priče naše zgodovine.

Slavbe iz novomeške preteklosti

Lice starega Novega mesta se pokaže skoraj pri vsaki prezidavi ali večjem popravilu starih novomeških hiš. Da je Novo mesto staro srednjeveško in tipično trdnjavo mesto, vemo. Tega značaja mu ni bilo do sedaj še mogoče vzeti kljub mnogim prezidavam, ki so se v mestu izvršile. Prav posebno pa se tip srednjeveškega mesta očituje v novomeškem Glavnem ali nekoč imenovanem Velikem trgu.

Seveda je danes le še oblika tega trga taka kot nekoč vsaj deloma, vse drugo pa je več ali manj predrugačeno. Novomeščanom v pohvalo je treba omeniti, da si še niso preveč prizadejali spremeniti oblika trga in so tudi pri popravilih svojih hiš še dosti pazili, da se je vsaj za silo ohranil nekdanji obraz trga, čeravno se nekdanji mestni očetje niso posebno brigali, kako je kdo prezidaval svojo hišo. Več napak se je naredilo šele v novjšem času, ko so razne naravnost neokusne prezidave hiš grozile spremeniti lice trga, saj so nekateri stavbarji nasilno vrinili med tipično srednjeveške hiše s strmimi in visokimi strehami, katere so danes, čeprav še mnogokrat prezidane, vendar ne še pokvarjene, vsaj lahki odmev nekdanjosti, razne neokusne spake, okrašene z vodoravnimi in pokončnimi linijami ter verandami in ravnimi strehami.

Svojo prvotno obliko je izmed vseh hiš na Glavnem trgu še najbolj ohranila Bergmanova hiša. Nekoč je bil novomeški trg eden najlepših daleč po krajini na okrog. Vse hiše, ki so obkrožale prostorni trg, so imele v pritličju arkada in na spodnjem koncu trga, kjer je danes most čez Krko, je zavila vrsta hiš z visokimi strmimi strehami proti Krki (sedanja Pugljeva

ulica) in tako lepo zaključila trg, ki je tu prešel v ulico, ki je vodila k spodnjim ali Karlovskim mestnim vratom in na most, ki se je lesen spenjal preko Krke. Na mestu današnjega rotova, o katerem je že marsikdo menil, da je cerkev, je stala častitljiva mestna hiša z četrtooglatim stolpom na strehi, ki je bil lepo okrašen s cinami.

Kasneje so seveda tudi Novomeščani šli za modo in po njej prezidavali, podirali ali zazidavali arkade ter s tem dali trgu čisto drug značaj. Da so zvezali Kandijo z Novim mestom, so seveda morali podreti cel blok zanimivih starinskih hiš, pri čemer je trg zgubil svoj lepi in svojevrstni zaključek. Znaki nekdanjih arkad so na nekaterih hišah še danes prav dobro vidni (n. pr. Poulova hiša).

Prav te dni pa prezidavajo v hiši g. Ogrizka. Ko so delavci vzeli iz stene okvir trgovinskih vrat in izloženega okna, se je pokazal prvi lok nekdanjih arkad, dočim je drugi lok prav dobro viden pod ometom nad glavnimi hišnimi vrati. S takimi najdbami se danes vedno bolj potrjuje resničnost zgodovinskih podatkov o novomeškem Glavnem trgu.

Marija s Trške gore

Te dni so prepeljali v novomeški kapitelj kip Marije, ki zasluži, da mu posvetimo nekaj vrstic. Gre tu za kamenit kip Madone, ki je imel nekoč svoje častno mesto v trškogorski romarski cerkvi in sicer kot sklepnik v vdolbini nad slavolokom. Ta Marijin kip pa se je moral umakniti s svojega mesta v času, ko so pred leti preslikavali notranjost cerkve. Dunajski umetnik, neki Kleiner, ki je preslikanje cerkve prevzel, menda že ni znal najti pravega okvirja za imenovani Marijin kip.

Mimogrede pa naj omenimo še, da je ta slikar preslikal tudi notranjost župnijske cerkve v Smihelu, v St. Petru pri Novem mestu, v Kostanjevici in Cerkljah ob Krki, ter jih prepregel s svojo »umetnijo«, tako da se je čutili, da se že ni našel pameten človek ter zamenjal to »umetnijo« z resnično pristno in domačo. — Toda povrnilo se k našemu kipu. Kip Marije, o katerem je beseda, datira v nastanek cerkve same, to se pravi v leto 1621. Romarsko cerkev na Trški gori je dal sezidati tedanji stiški opat Jakob Reinprecht. Pri zidanju oz. okrasitvi cerkve so bili zaposleni tudi kamnoseki, ki so za cerkev izklesali mnogo figur, s katerimi so gotove dele cerkve okrasili. Kip Marije je delo onega kamnoseka, ki je za trškogorsko cerkev napravil še stiški grb, nad stranskim vhodom, in sklepe kamne kamenitih polkrožnih lokov v lopi zvonika in glavnih cerkvenih vrat. Ti sklepniki predstavljajo groteskne moške obraze in so zanimivo delo rene-

sančne plastike in kot taki zelo pozni odmevi grotesknega baroka, ki jih je porabljal gotška umetnost na konzolah in sklepnikih. Tudi kip Marije z detetom v naročju predstavlja izredno zanimiv primer še dolgo v 17. stoletje odmevajoče gotške plastike. Se v tem poznem času je ohranila Madona tako značilno gotško »S« linijo. Oblika kaže v svojem gubanju zadnje odmeve bujnega gubanja oblik v tako imenovanem gotškem baroku. Seveda se je ta kip zelo oddaljil od dekorativno fino obdelanega gotškega gubanja oblike in zašel v samovoljno, nerazumevajoče posnemanje. To rokodelsko posnemanje starih gotških vzorcev kaže na kamnoseka, ki se je sicer ob teh vzorcih učil, a ni dojel bistva in smisla, in prav zato ni prišel preko obrtniškega izdelka. Vseeno pa je ta kip zanimiv zato, ker kaže, kako dolgo se je vzdržala gotška tradicija v naših podeželskih, umetniških delavnicah. — S tem v zvezi je zanimiva tudi arhitektura cerkve, pri kateri ni samo talni načrt posnet po gotškem, ampak porablja stavbar tudi križni obok (seveda brez reber) v prezbitariju in šilasta okna tudi v baročno obokani ladiji. Kako živa je bila gotška tradicija, pa morda najbolje priča v ometu izdelano okrasje zvonika, ki ponavlja gotške oblike, in prav tako v ometu izdelan okvir zakristijskega okna, ki ga tvorita po ena gotška fiala na vsaki strani. Razen Marijinega kipa je bil v kapitelju prepeljan s Trške gore tudi fragment reliefa Križanja, od katerega sta ohranjena le spodnji levi del in sredina, vse drugo pa je uničeno. Popolnoma je ohranjena klečča Marija Magdalena, ki ob jemlje križ, ob njej posodica za mazila ter spodnji del ob njej stoječega sv. Janeza. Tudi ta relief očituje prav iste stilске znake kakor Marija ter na gotško draperijo spominjajoče gubanje oblike, ki se pri plašču Marije Magdalene zavilja v značilno obliko »sušesa«. Istočasno s tem so prepeljali iz cerkvene hiše na Trški gori nekaj pečnic od peči, ki je stala do nedavna v tej hiši. Ta peč sega prav tako še v čas postanka cerkve, saj so najbrž istočasno s cerkvijo sezidali tudi cerkveno hišo. Pečnice imajo v reliefu izdelano podobo Marije, med girlandami cvetja in sadja, vogalna končnica v zgornjem zaključnem vencu peči pa predstavlja v reliefu izdelan stiški grb. — Tako Marijin kip kakor okrušek reliefa Križanja predstavlja za razvoj naše kamenite plastike v 17. stol. izredno zanimiva in dragocena spomenika in kot taka nemo obogatitev kapiteljskega lapidarija, ki bo našel po temeljiti restavraciji cerkve in kripti svoje mesto v vhodni veži kripe.

Berite najboljši slovaški satiričen roman

»DEMOKRATI«

Spisal Janko Jesensky.

Koncert kvarteta Poltronieri

Brez pretiravanja lahko trdimo, da je bil zadnji koncert kvarteta Poltronieri eden najboljših koncertov, kar smo jih v tej sezoni slišali, če ne celo najboljši; mislim zlasti na vrsto koncertov večjih ali manjših združenj, kjer stopi solistična igra posameznika kot takega deloma v ozadje, pač pa pritegnejo poslušalčevo pozornost naše neštete podrobnosti v izvajanju, ki skupno igro napravijo izredno zanimivo, če jih izvajalci znajo spraviti v sklad z zahtevami dobre skupinske igre; lahko pa isti igralci zaradi prevelike težnje po individualnem izrazu ali zaradi nepoznanja estetičnih norm, veljavnih za komorno glasbo, njen obraz tudi izmalicijo. Pri umetnikih, kakršni sestavljajo Poltronierjev kvartet, se slednjega ni bati. Sicer je vsak član zase na svojem instrumentu dovršen virtuoz, vendar pa svojo osebnost podredi in svoj lastni izraz žrtvuje skupnosti na ljubo. Ravno ta stran komorne igre je bila pri Poltronierjevem kvartetu tako do idealne popolnosti izdelana, da kaj takega v resnici redko slišimo. Pa naj gledamo na primer čudovito čisto intonacijo, plemenit ton vsakega posameznega igralca, do skrajnosti enoten ritem, enakomerno stopnjevanje in upadanje dinamike, plastično tematično izdelanost, izrazito komorni ton, ki nikoli ni prestopil meje, začitane izvajalni možnosti komornega združenja: vse to je bilo tako skrbno pretehtano in odmerjeno, da je v najvišji meri zadovoljilo estetsko pričakovanje slehernega poslušalca.

Izvajalci so imeli na sporedu Boccherinija, Beethovna in Smetana. Boccherinijev kvartet v es-duru kaže mehke linije, je v izrazu ljubeč, mestoma ognjevit; posebno privlačen je menuet. Beethovnov kvartet v es-duru op. 74 ima po pizzicato mestih v prvem stavku ime »harfni« kvartet; nasprotje k temu stavku prinese divje strastni tretji stavek (e-mol); ljubke variacije mirno zaključijo skladbo. Smetanov kvartet »Iz mojega življenja« v e-molu je zgrajen v smislu programske glasbe in prinaša v glasbeni govorici glavne momente iz skladateljevega življenja.

Z gori omenjenih dovršenostjo so člani kvarteta: Poltronieri, Carpi, Alessandri in Valisi vse te skladbe izvajali z vsemi slogovnimi in tudi narodnostnimi značilnostmi skladateljev. Številnemu občinstvu so se umetniki oddolžili še z dodatkom iz svojega bogatega repertoarja.

M. T.

Smisel za dobre knjižice

Sam nesmrtni Dante je s pretresljivo resnobo opozoril, kako velika nevarnost v človeški družbi so krivi nauki, ker povzročajo krivo vrednotenje, poštene pritisnejo k tlom, hudobneže pa spravijo kvišku.

Človek je bitje, ki išče smisla in vsaj slutiti, da bi se moral povzpeti do pravičnega vrednotenja. — Brez nezmotnega vrednotenja, brez zanesljive sodbe bi človeško življenje sploh ne imelo smisla. Še huje: bilo bi najbolj absurdno in najbolj pošten zločin.

NAROČNIKOM „NAŠE KNJIGE“

Obveščamo p. n. naročnike, da izideta knjigi

Charles Dickens

II. del Dorritova najmlajša

in

Jordan Jovkov

Domačija na meji

zaradi nepredvidenih tehničnih ovir v torek

30. marca t. l.

Založba Naše knjige

Ljubljana, Pred Školijo 5

Podružnica: Novo mesto.

NK

KULTURNI OBZORNIK

Slovaški zbornik mladega pesništva

Ob priliki obletnice slovaške samostojnosti so mladi slovaški pesniki in znanstveniki, literarni zgodovinarji in estetik, izdali zbornik »Vodna v noč« (Podnevi in ponoči), s katerim manifestirajo svojo novo ustvarjanje, novo pojmovanje pesniških funkcij ter novo hotenje v pesništvu in metodah raziskovanja pesniških problemov. Ti so novi, mladi slovaški pesniki s svojimi izvirnimi pesmimi, potem prevodi, nato pa slede znanstveniki s teoretičnimi študijami o pesniških problemih. Ti izvirni pesniki so: franciškan Dilong ter mlajši: Vladimir Reisel, Julius Lenko, Pavol Buncak, Stefan Sarž, Jan Brezina in Jan Rak. Zanimivi so stilno in vsebinsko doneski teh mladih pesnikov. Ta nova generacija navezuje na tradicijo starejših zlasti po motivni in folklorni strani ter zapada v nekako novo romantiko. Naslanja se predvsem na pesem največjega slovaškega romantika Jana Kralja, obenem pa so sorodni tudi simbolizmu ob koncu stoletja. Posebno pa radi prevzemajo v svojo obdelavo folklorne motive ter folklorne besede, ki jih pa obdelujejo na moderen način ter s pripomočki modernega izražanja, ter ta folklorna primes pomenja bolj samo vsebinsko kontinuiteto s prejšnjimi pesniškimi rodovi. Tu so pesniki, ki izražajo svoja ljubezenska čustva v najrafiniranejših odtidenkih, nekateri se vrte še v začaranem krogu solipsizma (Buncak in Brezina), večina pa so močni impresionisti ter prehajajo že tudi v svobodni verz (Janko Rak itd.). Zanimajo jih narodni pa tudi splošno svetovni problem ter — spominja iz mladosti. Popolnoma je v romantiko čustvovanja, v folklorno motiv in domačinstvo izraza. Zanimivi so prevodi iz svetovnega pesništva, kjer so zastopani tako romantiki in simbolisti, kakor so: Novalis, Hölderlin, Rimbaud, Baudelaire itd.

Znanstveni in teoretični članki obravnavajo teme, kakor so: razmerje mlade umetnosti do Novalisa in Kralja (urednik Považan) ter odkriva v tem povratku k romantiki mnogo skupnih črt, predvsem prevzem snovne vsebine starih romantikov, v čemer je mladi rod prevzel dediščino svojih prednikov in jo rešuje za nov čas. Med metodološkimi članki o zgradbi umetniških del ter razlagi umetniških funkcij, psihologije pa tudi jezika in metrike (sodeluje tudi prof. Isačenko), je nekaj naravnost pionirskih člankov ter kažejo nova pota iz starega pozitivističnega liberalizma v novo pojmovanje umetnosti in pesništva.

Tako je mladi pesniški rod na Slovaškem proslavil s svojim zbornikom svojo samostojnost ter naznačil pot, kamor težil. Zanimivo je, da analogne pojave v pesništvu kaže tudi najmlajše slovensko pesništvo, kakor bo dovolj jasno pokazal nov zbornik Doma in sveta, ki bo izšel še pred veliko nočjo z bogato pesniško, pripovedniško, prevodno in znanstveno literarno vsebino.

td

Hrvatski roman o Hrvatih na Slovaškem. Ze večkrat omenjeni prijatelj Slovencev in Slovkov, urednik Hieronimskih knjig, dr. Josip Andrić je sedaj izdal roman iz življenja slovaških Hrvatov pod naslovom »Velika ljubava«. O Andriću, ki je bil veliki učenec našega dr. Mahničarja, eden najvidnejših hrvaških katoliških kulturnih delavcev, smo na tem mestu že govorili kot velikemu prijatelju slovaškega naroda že prej, ko je se osebo obiskoval Hlinko, zbirajoč in pišeč knjigo o njem in njegovem delu za Slovake, pa tudi sedaj, ko je predsednik Hrvatsko-slovaškega društva ter je prejel pred kratkim najvišje slovaško odlikovanje od predsednika dr. Tisa. Dr. Andrić je prevel več slovaških romanov, antologij ter jih izdal v svojih knjižnih zbirkah, ki jih urejuje, monografijo o Hlinki, prevod slovaške ustave, pa tudi slovaško slovnico. Sedaj pa je napisal roman »Velika ljubava«, v katerem opisuje življenje tistih Hrvatov, ki so se svoj čas prese-

lili na Slovaško ter jim je postala Slovaška druga domovina. Tu se ozira tudi na Burglandske Hrvate, ki so sosedje Slovaški. Roman je sicer kot literarno delo brez večjih pretenzij — kakor pravijo kritiki — ne stopa vidneje iz splošne literarne produkcije, zanimiva pa je kot kulturni dokument o medsebojnih zvezah med Hrvati in Slovaki. V njem nastopa tudi Hlinka, ki ga je Andrić dobro osebno poznal. Tako ima to delo v sedanjem času še svoj poseben pomen, ki leži v literarnem poudarjanju ideje o tesnem sodelovanju v preteklosti in bodočnosti med Slovaki in Hrvati, kar naj bo nekakšen kulturni most med tema dvema narodoma, ki sta se odločila za isto usodo in isto pot v sedanjem prestvarjanju sveta.

td

Bolgarski katoliški koledar

Te dni šele smo prejeli »Kalendar Sv. Sv. Kiril i Metodi za 1943 godina«, ki prihaja letos že 26-ič med bolgarske katoličane. Koledar je tudi letos izšel v založbi Komiteta »Dobro Petčat«, ki je nekako Katoliško tiskovno društvo v Sofiji. Po svojem obsegu je letos koledar za spoznanje skromnejši kakor prejšnja leta, kar je gotovo posledica vojnega stanja. Kakor prejšnja leta, tako je tudi letos bogato ilustriran. Na uvodni strani ima lepo podobo sv. očeta, zatopljenega v molitev za zedinjenje cerkva in za mir med narodi. Večina prispevkov je cerkvenega značaja; obravnavajo zlasti dogodke iz življenja katoliških cerkva v Bolgariji v preteklem letu. Daljši članek pa je posvečen zgodovini misijonskega dela oo. redemptoristov in oo. kapucinov v sofijsko-plovdivskem vikariatu. Zlasti med kapucini je bilo vsak čas tudi po nekaj Slovencev. Nadalje prinaša koledar daljša opisa življenja in del dveh novih bolgarskih katoliških knezov in sicer Ivana Garafulova, novega apostolskega ekzarha bolgarskih katolikov vzhodnega obreda, in Ivana Romanova. — S tem, da se je Bolgarija v zadnjih nekaj letih močno razširila, se je povečalo tudi

† župnik Franc Avsee



Z Gorenjskega je prispela žalostna vest, da je v Lescahu, na svojem službenem mestu, umrl 7. t. m. župnik in duh. svetnik g. Franc Avsee in bil 9. t. m. pokopan na ondornem pokopališču. Pogreba se je udeležilo pet duhovnikov-sobratov in veliko število vernikov iz Lescu in sosednjih župnij.

Pokojni g. župnik se je rodil l. 1863. v Smihelu pri Novem mestu. V letošnjem poletju bi obhajal 80 letnico svojega rojstva, da ga ni Bog prej poklical k sebi.

Ko je bil l. 1888. posvečen v mašnika, je služboval kot kaplan na raznih mestih, tako v Metliki (1889–91), v Škocijanu pri Mokronogu (1891–92), v Trebnjem (1892–97) in v Radovljici (1897–99). Leta 1899. je bil imenovan za župnika v Brusnicah, a je ostal tam le dobro leto, že naslednje leto je prevzel težko župnijo St. Jurij pod Kumom, kjer je pastiriral celih 19 let. Po končani prvi svetovni vojni je spomlad l. 1919. odšel službovat v Lescu na Gorenjskem, kjer ga je po 24 letih neumornega dela smrt iztrgala vernikom iz njihove srede.

Gospod župnik Avsee je bil mož izrednih talentov in obudovanja vredne pridnosti ter vztrajnosti. Kjer koli je služboval, povsod je zapustil vidne sledove svojega dela. Kolikor mu je preostajalo časa od nagnjenega dušnopastirskega dela, ga je vsega vestno uporabljal za študij in za znanstveno raziskovanje. Njegova najljubša stroka, ki jo je že od mladih nog gojil, je bila zgodovina cerkvene umetnosti, posebno cerkvenega stavbarstva. V tej stroki se je do pozne starosti izpopolnjeval. Ni je skoraj pomembnejše cerkve v ljubljanski škofiji, ki je ne bi do najmanjših podrobnosti premeril in napravil njenega tlorisa ali celotnega načrta. V svoji delovni sobi je imel celo skladovnice risb in načrtov. Delal je tudi sam načrte za cerkve, društvene domove, zasebne hiše ali gospodarska poslopja. V tem je bil pravi mojster in ni zaostajal za diplomiranimi inženirji in arhitekti. Od vseh strani so hodili k njemu ljudje po praktične nasvete in vsakemu je bil z največjim veseljem na uslugo. Tudi za cerkveno slikarstvo se je zanimal. Odkril je mnogo pozabljenih ali zavrnjenih umetnin in jih rešil pred propadom. Ves čas službovanja na Gorenjskem je kot čebelnica pridno zbiral podatke o umetnostno-zgodovinskih spomenikih v radovljiški dekaniji, pa tudi o umetnikih in drugih velikih možeh te dekanije. Koliko je v ta namen napravil potov, kolikokrat je pozabil na jed in počitek, da je iztaknil kje mal drobec, ki mu je potrjeval njegove duhovite domneve ali mu odpiral pota do novih izsledkov! V teku let se mu je nabralo ogromno dragocene gradiva. Zal ni imel časa, da bi plodove svojega raziskovanja sistematično uredil in objavil. Večinoma vse, kar je odkril, je neobjavljeno, vendar skrbno zabeleženo, narisano ali opisano in spravljeno. Zelo je želel, da bi to, a tolikim trudom zbrano gradivo prišlo v roke večjega umetnostnega zgodovinarja, ki bi ga pregledal, strokovno uredil in priredil za tatis.

Kot človek je bil pokojnik srčno dober in nesebičen, čeprav v obnašanju včasih navidezno trd in oduren. Na umetnost in na vse pojave v življenju je gledal s kritičnim očesom kot malokdo in se zanimal za napredek na vseh poljih. V družbi je malo govoril, a kadar se je oglasil, se je vedno pokazal kot zrelega moža in bistroumnega misleca. Zato je bil ne samo pri preprostih ljudeh, ampak tudi v krogih duhovnikov globoko spoštovan. Casti in premoženja nikdar ni iskal, vedno pa je nesebično pomagal, kjer je mogel. Njegovo plemenitost in človekoljubnost dokazuje dejstvo, da je kljub visoki starosti in bolehnosti opravljal v Lescahu do zadnjega dvojno božjo službo in tako omogočil vsakemu župljanu obisk nedeljske in prazniške maše. Zadnja leta ga je težka bolezen na mehurju ovirala pri delu, vendar je še do pretekle jeseni opravljal vse župnijske posle. Meseca oktobra preteklega leta pa ga je bolezen položila na posteljo in letos je na tretjo predpostno nedeljo odšel k Stvarniku po plačilo za svoje pet in petdesetletno požrtvovalno in nesebično delo. Naj počiva v miru!

J. Šimenc.

Nepoznanem človeku. — Saj veste kako ta učeni zdravnik in modrijan obupuje nad današnjo civilizacijo. A nad fantom, ki je kupil tri rakovniške knjižice bi jaz ne zdvoimil; zakaj fant išče smisla, te knjižice pa odpirajo okna prav na nebesno stran in prepričujejo, da se živeti pravi iskati, ko veš, da je resnica bolj potrebna ko vsakdanji kruh; in ko iščejo Resnico, nas prav za prav kliče Kristus, J. Šimenc.

Število bolgarskih katolikov; zlasti pomembna je pridobitev katolikov skoplanske škofije, koder deluje tudi lepo število slovenskih duhovnikov, naslednikov našega svetniškega škofa dr. Gnidovca, ki se ga koledar mimogrede tudi spomni. Bitoljski župnik Alojzij Turk je v koledarju opisal zgodovino božjepotne cerkve v Letnici, dobro poznane tudi med nami v Sloveniji. Članek spremlja podoba cerkve. Na eni izmed priobčenih podob vidimo tudi prvoobhajanje v Skopju, sredi med njimi pa našega rojaka mons. A. Kordina in pa o. Nikolaja Šerbanova. — Koledar objavlja tudi nekaj podatkov o »Makedonski Katoliški dobrodelni Ligi«, ki je obhajala preteklo leto že 20 letnico svojega obstanka; v tej zvezi objavlja poleg drugih podob tudi podobo ustanovitelja lige o. dr. Hieronima Stamova.

S. J.

Nove skladbe

Mihelčič Slavko: Ciciban. 12 klavirskih skladb za mladino. Samozaložba. Ljubljana 1943.XXI. Pod gornjim naslovom je izšla zbirka mladinskih klavirskih skladb, ki bo za pouk prav uporabna. Naslove: Koledniki, Zvonovi, Dek Samonog, Uspavanka, Medved z medom, Vrabei in strašilo, Kadar se Ciciban joče, Kroparji je povzel skladatelj po župančičevem Cicibanu, zato bi bila zbirka v malem neke vrste programska glasba; bolj važno je pa, da taki naslovi mikajo in budijo otroško domišljijo in s tem olajajo sicer suhoparno šolsko delo. Glasbeni izraz skladb spominja na vpliv Osterčeve šole, vendar je ta naslon le bolj navidezen, zunanji. Vsa akordika je tako naravno tekoča, da kakih trdot skoraj ne čutimo. Kot z drugimi doslej nastajenimi skladbami, tako je pokazal avtor tudi s to zbirko, da je na pravi poti, ki vodi k uspehu, in da smemo od njega pričakovati še solidnih del, posebno, če ga žel svoj osebni izraz, ki ga v tej zbirki v neki meri še pogrešamo.

M. T.

Trdnine novice

Koledar

Nedelja, 21. sušca: kvatrina nedelja; Benedikt, opat in ustanovitelj reda; Serapijon, škof.
Ponedeljek, 22. sušca: Lea, vdova; Katarina Genovska, vdova; Katarina Švedska, vdova.
Torek, 23. sušca: Jožef Oriol, spoznavalec; Pelagija, mučenica; Oton, škof.
Lunina sprememba: 21. sušca: škif ob 23.08. Herschel napoveduje lepo in jasno vreme.

Zgodovinski paberki

21. marca:

L. 1685. je rodil v Eisenachu skladatelj J. H. Sebastian Bach. L. 1708. je postal še dvorni organist, šest let kasneje pa vodja dvornih koncertov v Weimarju, po l. 1723. je deloval v Leipzigu, kjer je v juliju leta 1750. tudi umrl. Bach je eden izmed največjih glasbenikov vseh časov. Osnovo Bachovih cerkvenih skladb tvori protestantovski koral, ki se izraža najosebnje v približno 200 cerkvenih kantatah. Matejevemu in Janezovemu pasijonu, v Magnificatu in v obeh oratorijih za Božič in Vnebohod. Znano so dalje zlasti Bachove skladbe za orgle —

L. 1848. so se vršile izredno hude borbe v Milanu, kjer je bil po petdnevnih borbah (18. do 22. marca) zlomljen avstrijski odpor. Radecky je moral zapustiti Milan in se umakniti v tako imenovani trdnjaviški četverkot. Istčasno so se uprli tudi prebivalci Benetk pod vodstvom Danijela Manina in Nikolaja Tommasea in prav tako pogrnali avstrijske čete. Završalo je tudi v ostalem lombardsko-beneškem kraljestvu. Uspehi so navdušili Italijanske rodoljube, na čelo gibanja za združitev Italije se je sedaj postavil Karel Albert, toda po začetnih uspehih so Italijani doživeli poraz. Naslednik Karla Alberta je moral skleniti mir. Šele deset let kasneje so se izpolnili upi rodoljubov.

Novi grobovi

† Marija Furlan. V Ljubljani je umrla gospa Marija Furlan, žena šolskega upravitelja v pokopju. Blago rajnico bodo pokopali v nedeljo, 21. sušca ob pol treh popoldne iz kaple sv. Krištofa na Zahah. Sveta maša zadušnica bo v sredo, 24. sušca ob osmih v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

† Ivan Lukec. Na Jožefovo zjutraj je v Sp. Kašlju pri Ljubljani zadela kap uglednega 80 letnega upokojenega železniškega strojnika gospoda Ivana Lukeca. Rajni je bil znan po svojem zglednem življenju in je vzgojil številno družino prav tako v krščanskem duhu. Živel je s svojo ženo Cecilijo na lastnem domu, kjer je lani 8. novembra še krepak in čil obhajal zlato poroko. Bil je že 40 let zvest naročnik »Slovenca«, naročnik »Domoljubca« pa že 50 let. Blagajna rajnega, ki je bil poznan širni okolici, bodo pospremili na zadnji poti v nedeljo ob treh popoldne iz hiše žalosti v Sp. Kašlju št. 21 na pokopališče v D. M. v Polju.

† Janez Dolšina. Na Brankovem pri Velikih Laščah in na praznik sv. Jožefa izidnih ugledni in po vsej okolici spoštovani 88 letni gospod Janez Dolšina, bivši posestnik. Blagajna rajnega bodo pokopali v nedeljo, 21. sušca ob pol devetih v Vel. Laščah. Za blagim rajnim žaluje številna družina s sorodstvom.

† Ana Vilhar. V petek, 19. marca opoldne je umrla v Zagrebu gospa Ana Vilhar roj. Kalmus, vd. Ulrich.

Naj rajnim sveči večna Luč! Vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!



Dolgočasni so večeri brez prijetne glabe!

Veliko izbiro lepih gramofonskih plošč, dobrih gramofonov, orvovrstnih klavirskih in diafonih harmonik vsih vodilnih tovarov, dobite v veliki izbiri samo pri

Leveren

Prešernova ulica 44

Oglejte si jih neobvezno!

— Sv. maša zadušnica za preminulo g. Ano Zupan se bo brala v ponedeljek ob 7. uri pri oltarju sv. Antona v cerkvi Marijinega oznanenja.

— V Mladinski založbi, Stari trg 30 in na Rakovniku dobite zanimivo knjižico »Vražec« (spisal dr. Knific); cena ena lira. — Naročite se na »Knjižice« v svojem župnem uradu. Naročnina 12 lir.

V dveh mesecih se lahko naučite sami doma tuji jezikov. Če se boste poslužili metode slovitih profesorjev.

Jezikovni tečaji teh profesorjev so posneti na gramofonskih ploščah »Leveren« in sicer za italijansko, nemško, angleško, francosko, španjlo in itd.

Ogled je neobvezen, dobite jih le, dokler zaloga traja pri

Leveren

Prešernova 44

— Umetniška razstava Franceta Klemenčiča bo trajala le še nekaj dni. Naša strokovna kritika, kakor tudi vsa javnost sta s polnim priznanjem sprejeli to razstavo, ki nam kaže Klemenčiča na njegovi najvišji stopnji. Občinstvo je pokazalo izredno zanimanje za razstavljene interjere, tihotitja in krajine. Kakor smo že poročali, je razstava v umetniškem salonu g. Antona Kosa v prehodu Nebotičnika. Ta razstava

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Obrtna razstava v Kamniku. Pred nedavnim je bil v Kamniku sestanek, na katerem je govoril krajevni skupinski vodja Strasser in sporočil, da bo od 27. marca do 4. aprila v novi šoli v Kamniku razstava, na kateri bodo zastopana industrija, rokodelstvo in umetnost. Razstava bo združena s poljedelsko razstavo in vinko poskušajo. Obrtniki in umetniki kamniškega okrožja so že obljubili sodelovanje. 3. aprila, torej na predvečer otvoritve razstave, bo velik sposter večere v Rodetovi garaži z veselo zabavo. Ves čisti dobiček obeh prireditelj je namenjen vojni žimski pomoči.

Šesta državna cestna zbirka na Gorenjskem je prinesla lep uspeh. V vsej koroški pokrajini so ta dan nabrali nekaj nad 724.000 M. Na Gorenjskem je razmeroma največ nabrala Radovljica, ki je zbrala 15.757 M, kar da 4.65 M na prebivalca. Krajevna skupina v Kranju se je tudi lepo odrezala in nabrala 22.700 M, kar da 2.74 M na prebivalca.

Delna zatvoritev trgovin in obratov. Gauleiter dr. Rainer je izdal kot šef civilne uprave naredbo, ki predvideva delno zatvoritev obratov, kakor je to v Reichu že izvedeno. S tem je uvedena na Gorenjskem tudi druga naredba za totalno vojno. Okrajne, oziroma krajevene oblasti bodo odredile potrebne odredbe in skrbela za to, da se ne bodo križale na Gorenjskem že zaključene prijave za delo obveznih moških in žen. Gorenjski tehnik navaja naslednja navodila, po katerih se bodo oblaščala razvalna. Če je izdana odločba za zatvoritev, zoper njo ni pritožbe. Obrati se bodo v stanovanjskih naselbinah zapirali posebno previdno. Posebno se bo oziralo na obrate frontnih bojevnikov kakor tudi na novo vpeljanih preselencev. Pri rokodelstvu bo prišel za zatvoritev v poštev le majhen del. V glavnem je računati s tem, da bodo zagotovljena vojnovažna potrebna popravila s tem, da še nadalje posluje zadostno število obratov krojačev, čevljarjev itd.

Smrtna kosa. V Kranju je umrl 17 letni Grašičev Nace. V kranjskem okrožju so umrli v šentjurški občini: Marija Vajt, Marija Kopic, Leon Stare, vsi iz Srednje vasi, Neža Avšin iz Olševke, Katarina Štrin iz Zgornjega polja. V šentviški občini so umrli: Siler Ana iz St. Vida in Robida Ivan iz Vojske, Ivan Volčič iz St. Vida, Franc Ločnikar iz Vižmarjev, Stanislav Cedilnik iz Zgornjih Gamelnjov, posestnik in trgovec Jožef Grašič iz Guncelj. V radovljiskem okrožju so umrli v občini Bohinjska Srednja vas: Martin Cvetek iz Stare Fužine, Matija Zagar iz Stare Fežine,

pomenja kulturni dogodek prve vrste in zato opozarjamo občinstvo nanj!

— Prvi pomladanski dan. V nedeljo 21. t. m. je prvi pomladanski dan. Začetek astronomske pomladi se pričinja 21. marca ob 13.3. Prav na ta dan je polna luna, in sicer ob 23.08. Za doletitev velikonočnih praznikov pa po koledarju ni prišla ta polna luna v poštev. Je namreč tako, da sledi velika noč prvo nedeljo po prvi pomladanski polni luni, to je po prvem pomladanskem dnevu 21. marca. Prva pomladanska luna pa je letos šele 20. aprila, in zato je velika noč tako pozna. Bo na dan sv. Marka 25. aprila. Letos bo prav čudovito leto, da bo sv. Marko velikonočeval, sv. Anton Padovanski binkoštoval in Janez Krstnik nam bo Rešnjske telo nosil.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira lončnic in cvetja — »ROZA«, cvetličarna.

— Izredno lepo vreme. Vremenska bilanca za prvi dve dekadi v marcu je letos kaj povoljna in ugodna. Letošnji marec je zelo suh, sončen in primerno tople. Dnevi so na prikladnejši za izvrševanje prvih poljskih in drugih del. Kmetje zelo marljivo vozijo z golovskih hribov stelo. Pričenjajo orati. Vse je na polju oživilo. Posebno živo je na periferiji mesta, kjer bite mali obdelovalci z urejevanjem svojih njiv in gredic. Splošen vremenski pregled je za dosedanjih 20 dni dovoljen. Jutranja temperatura je bila sicer že vedno za nekaj stopinj pod ničlo, toda dnevna temperatura se je navadno dvigala nad +10°C. V 20 dneh smo letos v marcu imeli le 1 deževen dan, ko je 6. t. m. deževalo in padlo za 2.8 mm dežja, kar je razmeroma malenkostna množina mokrote. Prvih deset dni od 10. do 20. t. m. so se tudi 40 mučeniki dobro izkazali. Vse kaže, da bodo mučeniki izpolnili svoje vremenske napovedi in da bo lepo vreme trajalo še dalje. — Jutra so še vedno nekoliko hladna in je jutranja temperatura navadno še nekaj stopinj pod ničlo. Dnevna temperatura pa se že visoko dvigne nad ničlo. Na praznik sv. Jožefa je bilo jutraj razmeroma hladno, ko je zmrzal jutranji minimum -3°C, v soboto pa smo imeli le še -1°C. V petek je bila dosežena najvišja dnevna temperatura +10.2°C, ko je bila v četrtek +13.4°C. Barometer je v soboto dosegel stanje 768.3, ko je bil prejšnji dan 768.7 mm.

Z Gorenjskega

Frančiška Medija iz Koprivnika, Matevž Gartner iz Studora, Ivan Šolar iz Stare Fužine, Ivana Arh iz Srednje vasi, Verica Sodja iz Koprivnika, Jožef Ražem iz Studora in Marija Arh, najstarejša občanka v Bohinjski Srednji vasi, stara 92 let. — V blejski občini: Lucija Lap iz Rečice, Marija Vovk, roj. Dobravec iz Blede, Mihael Taler iz Blede, Ivana Janša, roj. Slivnik iz Koritna, Ivan Legat iz Zagorice, Jožefina Lukane, roj. Sodar iz Sela, Franc Šolar iz Blede, V. L. ki pri Mengšu je umrla Ana Ružigaj, roj. Jagodice. Zapušču 6 nepreskrbljenih otrok.

S Spodnjega Štajerskega

Šesta cestna zbirka na Spodnjem Štajerskem je vrgla v celjskem okrožju 92.000 M (lani 77 tisoč 312 M), v okrožju mariborskega okoli 46.000 (42.816), v Mariboru 92.000 (65.628), v Ljutomeru 17.000 (12.400), v Ptuj 52.000 (59.000), v Brežicah 27.000 (20.000), v Trbovljah 20.000 (17.600).

Hude nesreče. V neki mariborski tovarni se je tle dni zgodila huda nesreča. 54 letni kovač Franc Šumenjak iz Maribora in 57 letni domojni delavec Alojzij Špolenjak iz Maribora sta popravljala 10.000 kg težko železno kad. Na lepem pa se je začela kad kotiliti in je pavaljala pod seboj Šumenjaka. Špolenjak pa se je s skokom rešil tako, da mu je odrgala le dva prsta na desni roki. Kad je šla deloma čez Šumenjaka in mu pri tem utrla deloma prsni koš in mu zlomila nekaj reber. — 45 letni progovni mojster elektrarne Stewag v Fali Josef Bichler je delal ob daljnovodu z napetostjo 20.000 voltov. Po nesrečnem naključju je prišel v stik z žico, ki je bila pod napetostjo. Le njegova krepka narava ga je rešila, da ni končal s smrtjo. Dobil pa je tako hude opekline na rokah, da so mu morali obe roki odrezati. Ponesrečenec je oče 6 otrok.

Smrtna kosa. V Gradcu je umrl polkovnik Alojzij Gierlinger, ki si je, kakor piše »Marburger Zeitung«, pridobil velikih zaslug v času osvobodilnih bojev leta 1919 v spodnji dolini Mure. V Mariboru so umrli: žena finančnega nadzornika Katarina Jordan, stara 65 let, 55 letni upokojenec železniški sprevodnik Mihael Cvilak, 51 letna bolnišnica strežnica Milena Ogrizek iz Rošpoha pri Kamnici, 50 letni slaščičar Viljem Weiss, mala železničarjeva hčerka Inge Pistor, 70 letni staroupočenec Franc Klampfer in sinček poštnega uslužbenca Ivan Kramerssek, v Vuzenici je umrla 78 letna posestnica žage in mlina Marija Zaletek, roj. Karat, v Kamnici pri Mariboru je umrla Milica Ogrizek, v Celju 48 letni pošt. uslužbenec Aloj. Kranjc, 74 letni mizarški

Globoko umetniško in religiozno čtivo za postal čas je krasna pesniška zbirka

Vide Taulerjceve:

Križev pot

Ikrtati pa je knjiga opremljena še s footposnetki postaj križevega pota našega znamenitega baročnega mojstra

Fortunata Berganta

Elegantno izdana zbirka stane samo 1.13

Založba

Ljudske knjigarnice v Ljubljani

Pred Skofijo 5. — Miklošičeva c. 5.

mojster Jožef Kikl iz Vitanja, Ivan Majhenič iz Hoč, Franc Lukas iz Maribora, na bojišču pri Larkovu je 13. februarja padel 25 letni dobrovoljec vodja SS oddelka dipl. jurist Willi Badl, ki je bil svoj čas referent na nemškem poslanstvu v Zagrebu in v bivši Jugoslaviji v letih 1938-41 vodja nemških dijakov, doma iz Maribora. Rajni je bil znan športnik in član Rapida.

Iz Hrvaške

Čiščenje Bosne se nadaljuje. Beograjski nemški dnevnik »Donau Zeitung« poroča, da nemške in zavezniške čete uspešno nadaljujejo čistilno akcijo v Bosni v veliki župi Pliva in Rama. Na posameznih kraških visokih planotah je prišlo z uporniki do hudih bojev, v katerih so zavezniške čete uničile na tisoče odmetnikov ali jih pa ujele. Nemške čete so odkrile tudi razna uporniška skrišališča in zaklonišča v težko dostopnih pečinah ter so jih razbile in razstrelile. Nastopajoče čete so osvobodile tudi številne kmečke družine, ki so jih komunisti nasilno odpeljali s seboj ter so bile sedaj že čisto izstradane.

»Domovinska zaščita«. Vodja nemške narodnostne skupine v NDH je ustanovil domovinsko zaščito. Člani te straže bodo skupno z ostalimi varnostnimi organi NDH varovali in ščitili naselje nemške narodnostne skupine v NDH. Služba v domovinski zaščiti je obvezna za vse člane nemške narodnostne skupine od 16 do 60 let, v kolikor seveda če niso sposobni za vojaško službo.

Iz Srbije

Poučna predavanja v Srbiji. Po naročilu srbskih osrednjih političnih in upravnih oblasti so pričeli tamšnji kmetijski in veterinarski referenti priprave za posameznih srbskih okrajev in večjih krajev poučna predavanja. Tak predavanja so se pokazala kot zelo koristna ter jih kmetje radi obiskujejo in poslušajo.

Zadružne knjižnice in čitalnice. Radi pobljanja nepismenosti v Srbiji, je tamšnja prosvetna oblast pritegnila v akcijo za odpravo nepismenosti v posameznih srbskih krajih tudi srbsko zadružništvo, ki je povsod v Srbiji zelo razvito. Posamezne zadružne organizacije bodo sedaj po odobritvi srbskega prosvetnega ministra ustanovljale po vaseh zadružne čitalnice in knjižnice neodvisno od knjižnic in čitalnic, ki jih ustanavlja že odsek za narodno prosveto v srbskem prosvetnem ministrstvu.

Dotrpela je danes, 20. marca 1943 naša ljubljena in nepozabna mama

Alojzija Segula

vdova po ptt. činovniku

Pogreb nepozabne bo v ponedeljek, dne 22. marca ob pol 3 pop. z Zal. kapelice sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 20. marca 1943.

Konrad, Jakob in prof. Alojzij, sinovi; Zofka in Vikica, snahi; Milena, Milan in Tomažek, vnukinja in vnuka ter ostalo sorodstvo.

Drobna ljubljanska kronika

Za onemogle in stare Ljubljance je g. banani direktor Peter Kljinar po poslednji volji in v počastitev svojega očeta gradbenega direktorja inž. Antona Kljinarja podaril 1000 lir mestnemu zavetstvu za onemogle v Japljevi ulici. Blagumno dobrotniku izreka mestno županstvo najtoplejšo zahvalo tudi v imenu popiranih onemoglih in starikov. Počasito rajno z dobrimi deli!

Opozorilo posestnikom v katastrski občini Zgornja Siska. Vse mesce marec so razgrnjele katastrske mape občine Zgornja Siska v geometrijski pisarni geometrov Pele in Breškvar, Gesta Arrielle Rea 3, kjer jih posestniki lahko pregledajo na dan, ko dobijo povabilo. Če bi kak posestnik vabila ne dobil, kar je zelo lahko mogoče, tedaj naj si nove mape, zlasti če je parcelo pridobil šele po leta 1941, ogleda na dan 22. in 23. marca. Ugovora in pritožbe posestniki lahko vložijo pri navzočem geometru.

Večer Slavtavih skladb. ki bo v petek 26. t. m. v veliki filharmonični dvorani, bo imel naslednji spored: najprej bo zaigral violonist Derrmerli Koncertino za violino in klavir; pri klavirju pianist Ljapovšek. Nato bo zaigrala na klavirju pianistka Blizjakova Invenio in Spominke. Sopranistka, operna pevka Manja Mielnikova, bo zapela dva samospeva Gladi in O. vprašam vas. Prvi in tretji slavski iz klavirskega tria bo zaigral Ljubljanski komorni trio, katerega člani so: g. Marjan Ljapovšek, Albert Derrmerli in Cenda Sedlbauer. Samospeva Kamt in Po zatonu bo zapela Manja Mielnikova. Violonist Žilmond Ivan bo zaigral Ananitski motiv in drugi stavek iz Sonate za violo in klavir. Skladbo bo pomoven nastop pianistka Blizjakova, ki bo zaigrala Adagio in Nemir. Koncertni spored bo zaključil nastop solskega zbor. Glasbene Matice pod vodstvom ravnateljka Mirka Polića ter bo izvajala dva trigranska ženska zbor s spremljevanjem klavirja: Mala predica in Ribič Pester, bogat spored, ki nam naj da približno sliko umetniškega dela, ki se je udeleževal v najzgodnejših zlatenih oblikah. Začetek koncerta bo ob pol 7 zvečer, predprijava vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Učite se strojepljanja! Novi eno-dvo, in tri-mestni tečaj se prične v torek 23. marca. Desetdnevna učna metoda. Specijalna strojepljarska šola: Največja moderna strojepljarska

raznovrstni stroji. Pouk popoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Učnina zmerna. Zahtevajte prospekt: Trgovsko uličiše »Christofor učni zavod«, Dobromarša 15.

Vodstvo v retrospektivni razstavi Saše Šantla bo v nedeljo 21. t. m. ob 11 v Japločnem paviljonu. O razstavljenih slikah bo govoril avtor sam ter bo posebej tolmачil tehnike bakropisa in lesoreza.

Knjiga »Fatima«, spisal dr. Srečko Zamjen, izide še ta mesec v tretji, izpopolnjeni izdaji. Naročila sprejema Mladinska založba, Ljubljana, Stari trg 30.

Slavel, vrabčič, penice, kraljički, grlice in drugi mali pičliki bodo nastopili danes popoldne ob 3 v franciskanski dvorani, ko bodo Veliki Franciskovi križarji uprizarili Gheonovo igr »Božji truhadar Franciške«.

Cene vstopnicam so od 10 lir navzdol. Igra je na praznik sv. Jožefa žela izredan uspeh. Sobotni živilski trg. Po prazniku je bil sobotni živilski trg primerno zaseden. Dovolj gorizkega endivije in mehke glavnote solate je nekoliko zastel. Bilo je primerno povpraševanje po solati. Gospodinj so zelo sežale po domačem motovilcu in radiču. Trg se je zlasti začel razvijati od 9 naprej. Iz okolice so kmetice pripeljale nekaj rumene kolerabe, sladke repe in druge zelenjave. Čebula je še vedno primerno na labiru. Ker je zelo ugodno vreme za semena, je na trgu postalo sedaj vseje povpraševanje po različnih semenih, zlasti po grahu, ki za ljudje zelo sadi, ko je zlasti sedajni marec prav prikladen za saditev zgodnjega graha. Zato je opaziti večji naved povpraševanje in kuncov ob semenišču, kjer prodajajo semenarice svoja izbrana semena.

Iz dijaškega življenja je naša najlepša mladinska igra »Luč z gor« uprizarili jo bodo školski kongreganti v nedeljo, 21. t. m. ob 3 popoldne v samostanski dvorani. Med odmorji bo igral tamburaški zbor. Predprijava vstopnice bo 21. t. m. od 12 v dvorani.

Gheonovo igr »Božji truhadar Franciške« ponove danes, v nedeljo, ob 3 popoldne v franciskanski dvorani Veliki Franciskovi križarji.

Danes ob pol 6 popoldne bo na Rokodelskem odru čudovita orientalska drama Praz-

nik cvetočih češenj

Prolepa posem mladostne ljubzni, ki se žrtvuje, da opere stari greh. Ima polno življenjsko težo in življenjske resničnosti, ki je izražena na čisto svojski način. Vstopnice bodo v predprodaji v nedeljo od 10-12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni. Petrankova ulica 12, I. nadstropje, desno.

Gozdni požari tudi letošnje pomlad delajo precej velike škodo ter ogrožajo tudi Golovec ter gozdove na Šišenskem vrhu in na Gradu. Zato sprejemale spet opominjamo, naj elaretnih ognikov ne mešajo v suho travo in listje, posebno naj pa pazijo na otroke, da ne zanetijo ognja. Opozorjamo na gozdni zakon, ki je v tem pogledu zelo strog, saj mora nepreviden povzročitelj požara plačati tudi vso škodo.

Pokrajinska delavska zveza vabi

Delavska prosvetna prireditelj. Pokrajinska delavska zveza vabi delavce in nameščence in njihove družine na delavsko prosvetno prireditev, ki bo v nedeljo 21. marca ob 4 popoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevi cesti. Na sporedu pevskve in recitacijske točke.

Poverjenosti Pokrajinskega sindikata delojemalcev vrtnarske stroke PDZ vabi vse člane, da se udeležijo ustanovne skupščine sindikata, ki bo v nedeljo 21. marca ob 9.30 v pisarni oddelka poljedelskih delojemalcev PDZ, Miklošičeva cesta 22, I. nadstropje, soba št. 7. Za vse člane je udeležba obvezna. — Predsedstvo poverjenosti.

Predsedstvo Pokrajinskega sindikata poljedelskih delavcev PDZ v Ljubljani vabi vse člane, da se udeležijo 1. redne skupščine sindikata, ki bo v nedeljo 21. marca 1943 ob 14 v Pokrajinski delavski zvezi. I. nadstropje, soba št. 5. Za vse člane sindikata iz Ljubljane je udeležba obvezna. — Predsednik sindikata.

Gledališče

Opera:

Nedelja, 21. marca, ob 16: »Evgenij Onjegin«. Izven. Cene od 25 lir navzdol.
Ponedeljek, 22. marca: Zaprt.
Torek, 23. marca, ob 17: »Traviata«. Izven. Gostovanje Zlate Gjunglejeve. Cene od 35 lir navzdol.
Gostovanje Zlate Gjunglejeve. V torek 23. t. m. bo gostovala Gjunglejeva, članica beograjske opere, v partiji Violetta, ki spada

med njene najbolj dogane odroke ustvarit. Za umetniško, ljubljansko občinstvo, ki je več let nudila občinstvo ploščave svoje zrele umetnosti in na dala na ta način nepozabne ure umetniškega užitka, bo gostovala v prihodnjem tednu še v dveh različnih operah, ki jih bomo javili v bodočih dneh. V Traviati bo njen partner Čuden kot Alfred in Janko kot oče. Veljale bodo zvišane cene od 35 lir navzdol. Občinstvo opozarjamo, naj si pravčasno zagotovi vstopnice.

Drama:

Nedelja, 21. marca, ob 14: »V Ljubljano je daljnos. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30 »Jesens«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Ponedeljek, 22. marca, ob 15: »Mali lord«. Zaključena predstava za GILL.
Torek, 23. marca: Zaprt.

Premiera komedije Roberta Bracca »Prava ljubezen«, v kateri igra glavni vlogi Vida Juvanov in Slavko Jan, bo prihodnji teden. Vsečina je ljubzenska zgodba iz sodobnega časa. Dejanje se godi v dveh različnih hotelih in v spalnici mladega para. Zelo zabavno delanje in tekoči dialogi odlikujejo to lahkonio in prav prikopno delo. Režiser J. Kovič.

Naznanila

ROKODELSKI ODER, Nedelja, 21. marca, ob pol 6 popoldne: »Praznik cvetočih češenj«. Predprijava vstopnice na dan predstave od 10-12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrankova ulica 12-I, desno.

FRANČISKANSKA DVORANA, Nedelja, 21. marca, ob 5 popoldne: Gheonov igr »Božji truhadar Franciške«. Igra je na praznik sv. Jožefa žela izredan uspeh.

DVORANA DELAVSKE ZBORNE, Nedelja, 21. marca, ob popoldne: Delavska prosvetna prireditelj. Na sporedu so pevskve in recitacijske točke.

RADIO, Nedelja, 21. marca, — 8.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 8.15 Koncert organista Fernanda Germanija. — 11.00 Prenos pete maše iz Bazilike sv. Pavla v Rimu. — 12.00 Razlaga Evangelija v italijanski. — 12.15 Razlaga Evangelija v slovenski. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Komorna glasba. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.12 Pesmi in na-

pevi. — 13.40 Operna glasba na ploščah. — 14.00 poročila v italijanski. — 14.10 Koncert radijskega orkestra. vodi dirigent D. M. Siljanec. — Slovenska glasba. — 15.00 Poročila v slovenski. — 17.15 Kmetijsko predavanje v slovenski. — Inž. Janežič Franjo: Boj vrtnim zajedalcem. — 17.35 Prikljubljene pesni vodi dirigent Zeme. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Lahka glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Filmske pesmi izvajal orkester, vodi dirigent Angelini. — 21.00 Koncert violonista Gira Straka, pri klavirju Renato Josi. — 21.30 Predavanje v slovenski. — 21.40 Pisana glasba. — 22.00 Koncert orkestra Cetra, vodi dirigent Barzizza. — 22.45 Poročila v italijanski.

Ponedeljek, 22. marca. — 7.30 Pesmi in nap. — 8.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 12.20 Plošč. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Lahka glasba. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva. Oboženih Sil v slovenski. — 13.12 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent Drago M. Siljanec. — Glasba za godalni orkester. — 13.45 Pisana glasba. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.10 Domovine v vojni, himne in pesmi. — 14.50 Simfonična glasba. — 15.00 Poročila v slovenski. — 17.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 17.15 Prenos iz rimskega gledališča »Eliseo«. — 19.00 Govorimo italijansko, poučuje prof. dr. Stanko Leba. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Komorna glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.30 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. — 21.00 Zbor skupine Rionale »Luigi Loy« v Pirenei. — 21.15 Predavanje v slovenski. — 21.25 Orkester vodi dirigent Gorni Kramar. — 21.35 Zanimivosti v slovenski. — 22.25 Pisana glasba. — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnice v nedeljo: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Gurtus, Moste, Zaloska cesta 47; v ponedeljek: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Trnkovec ded. Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelkova ulica 7.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote od 20 do ponedeljka do 8 mestni višji zdravnik dr. Marjan Aščin, Ljubljana, Korytkova ulica 18.

Doolittle, čudno »čudo« med letalci

Pikra resnica o sedanjem vrhovnem poveljniku ameriškega letalstva v Severni Afriki

Ko se je Ernest Udet, poznejši nemški letalski general, podal v Buffalo (v Združenih ameriških državah), da tam razkaže troje svojih novih letal, se mu je približal neki 30 letni letalski častnik, ki se je predstavil za poročnika Jamesa Doolittlea. Prosil je Udetu, naj mu dovoli, da z enim njegovih letal malo poleti. Udet je seveda rad ušlišal željo svojega tovariša-letalca.

presenečenje v Buffalu —

Nekaj minut je z živim zanimanjem spremljal z očmi navdušenega letalca, a kmalu ga je pri tem opazovanju prevzela groza in zaskrbljenost. Marsikaj mu je bilo znanega o drznih letalskih akrobacijah in zaradi svojih naravnost norih vratolomnosti v zraku so ga obhodovali tisoči in tisoči gledalcev, a kaj takega, kar je zdaj počenjal pred njegovimi očmi tisti mladi Doolittle, še ni videl. To ni bil več letalski polet, pač pa izvajanje smrti in res ne bi bilo nič čudnega, če bi to svojo predrznost Doolittle moral plačati z življenjem.

Veliki buffalski časopisi so drugi dan med drugim pisali, da je Udet, ko je gledal drznega Doolittlea, venomer vzklikal: »Ubogo moje letalo!« A letalo in letalec sta pristala nepoškodovana, a če je mladi ameriški letalski častnik mislil, da je njegov drzni polet zbudil na Udetu kakšen globlji vtis, se je bridko zmotil.

— in nad Sredozemskim morjem

Cez petnajst let se je isti James Harold Doolittle, ki je bil medtem postal že brigadni general, pojavil z velikim ameriškim štirimotornim bombnikom nad Sredozemskim morjem v višini 1500 m. Bilo je to 8. novembra 1942. Priletel je tja, da bi se srečal s kakim nemškim letalcem, — piše Wilhelm Arutz v reviji Wehrmacht, iz katere povzemamo to poročilo — a zanj to srečanje ni bilo tako prijetno, kakor tisto med 15. leti v Buffalu. Neko nemško letalo je opozorilo na ta ameriški bombnik. Ameriško letalo se je potem skušalo spustiti ter v divjem poletu čez morje dospeti do afriške obale.

Ameriško letalo je bilo nekajkrat zadeto, eden pilotov pa težko ranjen. General je moral sam priti na letalovo krmilo. Letalo je kljub svojim težkim poškodbam le prispelo na alžirsko pristanišče Sidi-bel-Abbas. Doolittle je prišel v Alžir, da se stavi na razpolago vrhovnemu amerškemu letalskemu poveljstvu.

Malo čudno je bilo tisto letalsko brodogrje

ki so mu ga zaupali. Njegova dvanašeta skupina letal je bila že nekaj mesecev v Veliki Britaniji, kjer je letalce poučeval general Karl Spaatz. Iz Anglije so poleg tega prispeli tudi padalci, ki so se e pustili na tla pri Oranu. Z angleških letalonosilk na Sredozemskem morju je prišlo v Alžir nekaj »Spitfirejev« in nekaj angleških torpednih letal z oporišči na Sredozemlju in tudi nad temi je prevzel poveljstvo Doolittle.

S tem letalskim brodogrjem je Doolittle začel osvajati Sev. Afriko. V Alžiriji in v Maroku je bilo nekaj malega francoskih bojnih letal vrste »Devoitine«. Ni bilo težko opraviti s temi francoskimi letali, ki jih je bilo po številu dokaj manj. Do zloma Francije v poletju 1940 je bilo v franc. Severni Afriki nič manj ko 200 letališč. To je zelo olajšalo Doolittleu njegovo nalogo. Ni mu bilo treba graditi novih letališč, tista pa, ki so jih Amerikanci tam dobili, so bila v brezhibnem stanju.

Potihnil je glas »prvih tromb«

Pijano navdušenje pa se je kaj kmalu sprevrglo. Od številnih glasov, ki so opozarjali, da ni treba gledati preveč rožnato na položaj v Severni Afriki, so bile besede, ki jih je zapisala ugledna revija »Time« meseca decembra v svojem poročilu o položaju v Afriki: »Niti letališča, niti velika števila naših letal ne zagotavljajo zaveznikom gospodstva nad Sredozemljem in s tem nad potjo, ki drži v Evropo. Tudi če bi Angleži in Amerikanci zavzeli Bizerto, to pomorsko in letalsko središče Tunizije,

Številke o sedmih letih boljševeškega klanja

Rim, 15. marca. s. Da dobimo pojmo o načinih, ki se jih drži sovjetska politična policija, je treba omeniti, da je v letih 1917 do 1923 pomorila: 11.240 duhovnikov, med temi 25 škofov (iz teh števil je razvidno, kakšno sovraštvo do vere navdihuje komunizem), 311.200 razumnikov, med njimi 6.575 profesorjev ter 8.800 zdravnikov, 54.850 častnikov, 2560.000 vojakov, 10.500 policajev, 48.000 orožnikov, 19.850 uradnikov, 192.000 delavcev in 815.000 kmetov.

Delovanje mednarodnega RK v Ženevi

Delo Mednarodnega Rdečega križa in z njim združene Osebnosti posredovalnice za vojne ujetnike in internirance temelji na pravih mednarodnih Zenevskih konvencij iz leta 1929, z glavno nalogo, da posreduje med vojskujočimi se državami glede na izmenjavanje popisov in pošte ujetih, umrlih, izgubljenih in ranjenih vojakov, beguncev itd. Po dandanašnjih izkušnjah uspevajo najboljše poizvedbe o letalcih, saj prejema o teh Mednarodni Rdeči križ vesti v vseh straneh po letalih in včasih že kar v 24 urah Mednarodni Rdeči križ in Osebnosti posredovalnica morata rešiti dnevno več kot 10.000 brzojav in krog 55.000 pisem raznih vojnih ujetnikov ali njih svojcev ali oblasti raznih držav. Od začetka te vojne je napisanih in kartoteki Mednarodnega Rdečega križa krog 11 milijonov imen. Posebni oddelki delujejo na področju dobav in izmenjave stvarne in duhovne pomoči za vojne ujetnike ali civilne internirance. Prav tako se pa brigajo za stradajoče ljudstvo na ozemljih, ki so zaradi vojne opustošena.

Mednarodni Rdeči križ ima v Ženevi veliko ekla-dišče carine prostih zdravil, ki jih razpošilja v kraje, kjer razsajajo hude bolezni. Vse to človekoljubno delovanje pa seveda tudi veliko stane. Švicarska država krije 48 odstotkov vseh teh stroškov. Švicarski državljani plačajo 39 odstotkov, a 13 odstotkov se krije iz zaklada Rdečega križa.

Dve novi sliki iz predzgodovinske dobe

Iz Stockholma poročajo o zanimivi najdbi iz predzgodovinske dobe. Gre za dve primitivni izdelani sliki na kamen, sliki, ki predstavljata severnega jelena. Našli so ti starinski sumetni pred nedavnimi sredi nekega jezera. Pravijo, da sta izredno dobro ohranjeni, čeprav sta po mnenju strokovnjakov stari že najmanj tisoč let, in da so na njiju še prav dobro poznane rdeča barva, ki jo je bil »umetnik« iz predzgodovinske dobe uporabljal.

ki je 260 milj oddaljena od Malte in 150 milj od Sicilije, ne bi mogli reči, da so gospodarji Sredozemlja.

Dokler imajo oene sile v rokah Sicilijo in Sardinijo ter dovolj letal, da z njimi lahko nastopajo z letališč na teh dveh otokih, vojna še ne bo končana in bo draga. Da si zagotovijo oblast nad Sredozemljem, morajo zavezniki zasesti Sicilijo, Sardinijo in majhni, a zelo pomembni otok Pantelero, ki je zdaj italijanska.

Te besede so čisto nekaj drugega kakor pa je bil glas prvih tromb. Doolittle je medtem že napredoval v višjega generala, a iz tega, kar se je potem zgodilo, se vidi, da ni mogel opraviu naloge, ki mu jo je bil zaupal Roosevelt.

Doolittlejeva življenjska pot

Doolittle se je rodil leta 1897 v Alancedi v Kaliforniji. Svojih mladih let pa ni preživel v tej deželi filma pač pa na skrajnem severu, na Aljaski. Ko so leta 1880 odkrili yokonski zlati rudnik in so razni pustolovci začeli naravnost preplavljati Aljasko, je bil ob koncu prejšnjega stoletja med tistimi, ki so odšli na lov za zlatom, tudi Doolittlejev oče. Naselil se je v Nomeju ob Beringovem prelivu, ki loči Aljasko od Sibirie. Preživel je tam nekaj let, ne da bi dosegel kakšne uspehe. Življenje med tamkajšnjim preprostim ljudstvom, ki je inelo svojevrstne navade in običaje, je imelo odločilen vpliv na mladega Doolittleja.

V šoli je bil najmanjši med vsemi. Ker pa je med tem ljudstvom veljal »zakon močnejšega«, je Doolittle precej trpel. Ta vzgoja se še danes pozna na njem. Zrasel je v moža, ki še danes višje ceni nasilnost kakor pa disciplinirano silo, ki jo uravnava duh.

V prvih letih prejšnje svetovne vojne je hodil v neko kalifornijsko rudarsko šolo. Ko pa so šle Združene države v vojno, so tudi njega vtaknili v vojaško suknjo. Najprej je bil dodeljen nekemu oddelku za vzdrževanje zveze, pozneje pa je postal letalec, ker je ameriška vojska žutila veliko potrebo po letalcih. Postal je letalski podporočnik in je poučeval letalstvo.

Znal je samo leteti in nič več

Po končani prejšnji svetovni vojni se je Doolittle znašel pred velikimi težavami. Ničesar se ni bil naučil. Ni postal inženir, pač pa je znal samo leteti. In to svoje znanje je izkoristil. Posvetil se je letalskim akrobacijam in časopisi so iz njega naredili »stuntmana« — čudo med letalci. Letalstvo je bilo njegova strast. Ker pa je spoznal, na more njegove sposobnosti izpopolniti le tehnična veda, se je v letih 1922-23 posvetil proučevanju aerodinamike. Kmalu nato pa je skušal spet iti v vojaško službo in je tudi uspel. Postal je poročnik in ves čas, odkar je bil vojak, ni izgubil stikov z velikimi letalskimi tovarnami. Leta 1926 se je v letalom vrste »Curtiss-Wright« odpeljal v Čile, da bi poskušal vzeti ta trg Nemcem. Usoda pa je hotela, da mu njegovi stiki z Nemci niso prinesli sreče. Ni uspel.

Šele Roosevelt ga je povzdignil

Zdi se pa, da vojski ni bog ve koliko pomenil, če je bil leta 1930 še vedno samo poročnik in če je spričo preveč skromne kariere sklenil zapustiti vojsko in se posvetiti industriji. Postal je uslužbenec družbe »Shell-Oil Co.« V vojsko se je vrnil šele tedaj, ko je prišel na oblast Roosevelt. Dobil je

Lizbona pred vojno in danes

Zadnja evropska vrata, ki so še odprta v daljni tuji svet

Za tujca, ki je nekoč potoval iz Amerike v Evropo ali v obratno smer, je bila portugalska prestolnica Lizbona le vmesna postaja na tej dolgi poti in ne dosti več. Lahko rečemo, da ji tujci res niso pripisovali kakšne posebne pozornosti in se tam zato tudi niso Bog ve kako dolgo zadrževali. V Lizboni ni bilo velikih hotelov in se Lizbončani tudi niso prav preveč prizadevali, kako bi privabili čimveč tujcev. In kar je veljalo za mesto samo, je veljalo tudi za njegovo okolico in za druge kraje na Portugalskem. Ob portugalski atlantski obali tujci navadno niso obiskovali kakšnih večjih, bolj znanih kopališč, spomenikov iz starodavne dobe, slikovitejših ribiških vasi ali bogatih vinorodnih krajev.

Z letom 1940 pa se je vse to precej spremenilo. Lizbona, ta poslednja evropska vrata, odprta v širni svet, je postala važno postajališče za potniška letala, in od tam se je moglo pripeljati v enem dnevu v Severno, Srednjo ali Južno Ameriko, v Afriko, Italijo, Nemčijo, Anglijo ali na Irsko. V Lizboni se torej stekajo najpomembnejše letalske prometne poti. V Lizbonem pomrstanšču je vse polno ljudi najrazličnejših narodov, ladij, ki vzdržujejo zvezo med Evropo in onstranskimi deželami.

Diplomatska zastopstva, ki jih je pred izbruhom sedanjega vojne predstavljal le en sam pooblaščen minister ali kvečjemu še kak drug odposlanec, so se številčno zelo pomnožila. Poleg tega pa se je moralo tu ustaviti za dalj časa še

na tisoče beguncev

ki se jim kljub vsem priporočilom in podkupninam ni posrečilo najti prostora na kakšnem »Clipperju«, da bi se z njim odpeljali čez morje na varno. Ob portugalski atlantski obali raje goje po dežju najosodnejše zgrajene vile, takšne, kakor jih lahko vidite na primer v Grunewaldu, v Neuillyju ali okrog Amsterdamu. Tam se nastanjajo bogati tujci. Majhni hoteli so se spremenili v pravnate palače, starodavne palače pa so preuredili v najosodnejše urejene hotele, ki so dostopni seveda le najbolj petičnim ljudem.

Revni begunci se, kljub temu da so se jih Angleži in pristasi De Gaulle hoteli iznebiti, še vedno na tisoče in so jih prepeljali v manjše kraje v notranjost Portugalske, z njimi pa so poslali tja tudi številne Jude, ki opravljajo tam svoje trgovske posle in od katerih velika večina niti nič ne misli na to, da bi odpotovala dalje čez morje, kakor je bil prvotno njihov namen. Premislili so se v glavnem zato, ker se zavedajo, da bi jih v Ameriki utegnili na lepem vtakniti v vojaško suknjo.

V Lizbonskem pristaniškem okraju imaš

priliko slišati vse mogoče jezike

Mornarji, ki so na morju doživeli nesrečo, da so jim je tudi potopila in so jih morski valovi potem na njihovo veselo presenečenje le vrgli spet na zanesljiva tla, delajo družbo številnim

nalogo, da preuredi letalsko industrijo. Od tega trenutka dalje je šla njegova življenjska pot naglo navzgor. Ko je Roosevelt začel s svojo politiko pritiskanja na Japonsko, je bil Doolittle že polkovnik.

Z napadom na Tokio se je samo osmešil

Šele v sedanjih vojni je postal znan. Takoj po svojih porazih pri Pearl Harbourju, na Filipinih in na Javi so Amerikanci začutili potrebo po »zdravilu« in Doolittle je bil tisti, ki je organiziral prvi ameriški napad na Japonsko. Ta korak pa seveda ni mogel imeti nobenega vojaškega pomena. Pa tudi če naj bi bil imel le ta namen, da bi spet dvignil duha med ameriškim ljudstvom, se je napad na Tokio (18. aprila 1942) ponesrečil.

Komaj se je Doolittle vrnil s svojega poleta, že so ga ameriški časopisi začeli na vso moč povzdigovati. Naredili so ga za »narodni junak«. Pisali so, da je bil njegov polet nad Japonsko nekaj veličastnega ter so pretiravali škodo, ki da so jo

Komunizem in Stalin — največja sovražnika ruskega ljudstva

Iz odprtega pisma, ki ga je napisal v Berlinu bivši sovjetski general

Berlin, 18. marca. Bivši sovjetski general Andrej Andrejevič Vlasov je objavil v ruskem časopisu »Novoje Slovo«, ki ga tiskajo v nemški prestolnici, odprto pismo, v katerem navaja razloge, ki so ga privedli do tega, da je zavzel nasproti boljševizmu sovražno stališče.

Najprej popisuje svojo preteklost, zlasti pa še svojo vojaško kariero. Bil je v ruski vojski najprej navadni prostak in je počasi napredoval vse do armijskega generala in podpoveljnika čet na bojišču. Bivši sovjetski častnik, ki je na tej svoji življenjski poti poveljeval tudi 37. ruski armadi, ki je nastopala na področju okrog Kijeva, je zapisal, da je v preteklih letih globoko učinkovalo nanj divjaško postopanje voditeljev komunistične stranke z ruskim prebivalstvom, ki so mu pripravili najbednejše življenje. Pravi, da je komunizem in zlasti še Stalin največji sovražnik ruskega ljudstva, ki ga je boljševizem povsem zanemarjal. Potem pa je bivši sovjetski general še zapisal, da je spričo bede, ki so jo trpeli v preteklosti njegovi soro-

njegova letala povzročila na Japonskem. Zlasti pa so poudarjali, da pri tem svojem poletu ni izgubil niti enega letala. Japonci pa so poročali čisto drugače. Le najpozornejši Amerikanci pa so šele konec lanskega leta zvedeli iz nekega kratkega Doolittlejevega življenjepisa, da so Amerikanci pri tem letalskem napadu na Tokio izgubili od šestnajstih letal, kolikor se jih je udeleževalo napada, veliko večino, mnogo letalcev pa da je bilo ujetih. Toda to — pripominja mož, ki je pisal njegov življenjepisa — ne zmanjšuje prav nič Doolittlejevega pogo-

»Doolittle« — »nesposoben«

Da pa je Doolittle postal v Ameriki tako splošno znan, je treba pripisovati nečemu, kar bi se njegovim rojakom utegnlo zdeti naravnost smešno: Beseda Doolittle pomeni namreč »nesposoben«. Ime Doolittle potem kaj pogosto najdemo v ameriški in angleški književnosti. V neki zbirki mladinskih knjig je dr. Doolittle, majhen debel možič z debelim nosom, ki je doživel nešteto smešnih pustolovčin z živalmi. Bernard Shaw je kretil z imenom Doolittle neko osebo v svojem »Pigmalionut. In če revija »Time« piše — končuje svoje pisanje Arutz — da bo »Doolittle imel že dokaj opravkat, se to pravi, da tudi Amerikanci, ko zbujajo šale na račun njegovega imena, ne dokazujejo, da bi v moža, ki nosi to ime ter v njegove uspehe bog ve kako zaupali.

jaki, bede, ki jo tudi on sam lahko izpriča, pred nedavnim, ko je bil zaprt, dozoril v njem sklep, da je treba položiti temelje za novo Rusijo, v kateri bodo ljudske koristi prvo.

Svoje pismo Vlasov končuje s pozivom na ruski narod, naj se dvigne v obrambo svojih pravih koristi.

V berlinskih političnih krogih poudarjajo, da je pismo tega bivšega sovjetskega generala imelo namen, v znatni meri vplivati bodisi na ruske ujetnike, kakor tudi na prebivalstvo tistih ruskih pokrajin, ki so še vedno pod Stalinovo peto.

Prodajo lisičjega mesa za prehrano so dovolile te dni švedske zdravstvene oblasti, kakor poroča poročevalska družba »La Correspondenza«. Iz Stockholma poročajo, da so tam en sam dan ubili 220 lisic in meso prodali ljudem namesto drugega mesa. Pravijo, da so po stockholmskih hotelih pojedli do zdaj že več ton lisičjega mesa.

Zanimiva zgodovina vojnih strojev

Tudi že stari in srednji vek sta bila glede tega nadvse iznajdljiva

Moti se, kdor misli, da v starem in srednjem veku ni bilo raznovrstnih vojnih strojev in da sta bili dve dobi v tem oziru daleč za sedanjost. Tudi takrat so se iznajdljive glave trudile, kako bi izdelale z večjim ali manjšim uspehom stroje, ki so se marsikaterikrat res tudi sijajno izkazali. Že stari Rimljani, Asirci, Grki in Perzijci so poznali razne stroje, ki so jim služili za napad ali obrambo, in takšnih priprav so se ljudje posluževali vse do iznajdbe topov.

beguncem iz raznih evropskih zasedenih pokrajin. Vse polno jih je po gostilnah in kavarnah. Dovoljenje za potovanje na Kubo stane danes 20.000 sudov. Teh dovoljenj pa ne izdajajo toliko zato, da bi omogočili ljudem potovati na Kubo, kakor zaradi tega, da bi spet nekoliko »zdravili« blagajne po konzulatih in poslanstvih. Ali pa jih izdajajo tudi z namenom, da bi ti ljudje lahko pretihotalpili v Ameriko kakšno pomembno stvar. Kdor hoče pretihotalpiti na primer na Bermude kakšne vrednostne papirje, mora plačati 10 odstotkov vseote, na katero se tisti vrednostni papirji glase.

Pred vojno so na Portugalskem prodajali zgolj portugalske časopise, danes pa lahko dobiš tam

časopise v nešteti jezikih

ker je toliko najraznovrstnejših tujcev, ki časopise in revije, tiskane v njihovem jeziku, kaj radi kupujejo. Seveda so ti časopisi temu primerno tudi dragi. Kdor hoče imeti kak newyorški časopis ali kak humoristični čikaški tist, mora plačati zanj tudi 100 do 120 lir.

Tudi glede

zabavišč

so v portugalski prestolnici nastale zadnja leta velike spremembe. Portugalec, ki počasi sreba svojo kavo in sedi do pozne noči v kavarni kje na Trgu Rosejo ali na »Avenidi« ali pa presedi do zgodnjih jutranjih ur pri kozarcu dobrega »Porta«, se je navedil na ponočno življenje evropskih velenost in je navezal stike s poslovnimi ljudmi iz Pariza ali Bruslja.

V nekaj tednih se je največji in najbolj znani lokal »Fado« na Trgu Alegria spremenil v »Dancing«, kjer na pol oblečene plesalke zabavajo bogate lastnike volframa, ali veletrgovce s sardinami in tunami. Greš lahko tudi v ponočno zabavišče »Nina«, ki ga je odprl nek Rus, — o njem se dvomijo, če je res Rus — in kamor zabajajo le takšni ljudje, ki imajo »najfinjšo uho«, ali pa se lahko podaš še v igralnico, kjer so odprli ponočno zabavišče, kjer naj bi navezali »stike« z Evropo.

Portugalec je dovteten za prizadevanja tujcev, da bi v njem zbudili simpatije do te ali one vojskujoče se države, rajši pa se drži smernic, ki mu jih je daje vlada in po katerih je

za Portugalsko najpametneje, če ostane nevtralna

Portugalec želi, da bi bilo v bodoče v Lizboni prav tako, kakor je bilo pred sedanjost vojno, pa tudi če izginejo iz nje tujci, ki so tako bogati na denarju in idejah.

Kadar bo namesto sedanjega nočnega zabavišča stal spet »Fado«, ko bodo hotelom spet odpadla nova krila, ko se bodo številne nove vile, ki so često v očitnem nasprotju z značajem pokrajine, enkrat za vselej spet zaprle in

Da so se lahko približali obzidju obleganega mesta na najbolj nevarnih točkah, so uporabljali zasloni ali pa varovalne strehe. S pomočjo dvigalnega zaboja ali vzvoda so namah spravili na najvišjo točko zidu po 12 do 20 vojakov. Za vzpone na obzidje pa so jim služile tudi zlozilive napadalne lestve. Pri uničevanju zidu so uporabljali takoimenovanega obleganega ovna. To so bili dolgi tramovi, ki so imeli obliko ovnove glave. Tudi priprave za vrtnanje zidu so imeli. Te so se vrtile okrog vodoravne osi. Vse to vojno orodje so imeli spravljeno pod obrambnimi strehami, ki so se »menovale« tudi »želve« in so jih prinesli pod sam obrambi zid.

Stari Rimljani so uporabljali napadalne nasipe s podzemskimi hodniki. Imeli so tudi navado, da so spuščali padalne mostove na vrh sovražnikovega zidu. Te priprave so morale biti prave tehnične poštasti, saj so to bili do 20 nadstropni stolpi, ki so jih pripeljali pred oblegano mesto. Nebotičniki potemtakem niso iznajdba sedanjega veka. Uporabljali so tudi ogromne oblegane žerjave, s katerimi so se dvigali nad višino zidu.

Mnogo pozneje pa se je uveljavilo metalno orožje. Posebne vrste natezalnikov, podobnih samostrelom, so že Grki uporabljali okrog l. 400 pred Kristusom. Tudi Rimljanom so služili umno sestavljeni metanci, s katerimi so metali kline in puščice, medtem ko so z drugim pripravami metali kamenje. Uporabnost teh naprav pa se ni bog ve kako obnesla ker so bile zelo neprikladne in nerodne. Za nasprotnika so bile le dober cilj. Zelo slabo so delovale posebno ob slabem in vlažnem vremenu. Vrh tega pa je njihova zamotana izdelava delala velikokrat težke ovire in zahtevala dolgotrajna popravila. Vprav spričo tega je grški metalni stroj pri Rimljanih prišel do veljave šele v dobi cesarjev.

V srednjem veku so imeli za te vojne stroje posebno skupno ime. Poleg že imenovanih obleganih stolpov so poznali le manjše stolpe v največ tri nadstropja, zato pa so imeli zgornj most podirač in naskakovalne ovne. Poznali pa so tudi težke samostrelne naprave, takoimenovane »Boeyde«, s katerimi so metali tudi do 50 kg težke kamnite krogle, cele sode napolnjene z vnetljivo snovjo ali pa množino majhnih kamnov. Imeli so tudi posebno pripravo za izstreljevanje ognjenih puščic, izdelanih na poseben način in prepojenih s salpetrom, žveplom in predvodom.

Mongolska vojska je imela pred Batujem posebne pionirske čete s tehničnimi oblegalnimi pripravami in velikimi metalnimi stroji. Tej vojski se je vojvoda Heinrich II. aprila leta 1241 pri Liegnitzu postavil v bran. Kot strahovalno sredstvo je sovražnik uporabljal ogromne papirnat in suknene zmaje, katerim je pri napadu dal v žrelo ogenj in so se zaradi tega napihili in plavali nad glavami sovražne konjenice.

V 15. stoletju pa so prišli na dan — vsaj na papirju — prvi predniki sedanjih tankov, ki naj bi jih gnali človek, žival ali pa veter. Ti so bili podobni prodirajočim trdnjavam, slad-jam na suhem« ali pa velikim stolpom. Neki Francoz je celo izdelal mezdino glavo na kolesih, ki je imela isti smisel kakor pri Mongolih ognjeni zmaj. Njen namen je bil povzročiti strah v sovražnih vrstah. Končno pa je srednji vek poznal tudi že španske jezdece, kateri se še esdaj uporabljajo v izpopolnjeni obliki,

ko bodo v Lizboni »pet prodajali zgolj portugalske časopise, da čeprav se vrnejo spet starodavni časi, bo Portugalec pač lahko spoznal, ali mu je druga »svetovna« vojna res prinesla večje blagostanje, ali pa je bila to le doba prepoda za majhno število vojnih dobičkarjev, ki brez kakšnega večjega truda bogate.

S.S. VAN DINE:

Umorjeni Kanarček

»Razum ee, da samo poklicent!« Izraz na zdravnikovem obrazu je ostal nespremenjen, kakor da bi se mu ta razgovor zdel bogve kako važen. »Ste jo videli tukaj ali na njenem domu?«

»Mislim, da sem bil pri njej.«

»Govori ee, da ste pogostokrat bili tam... In celo v neprimernem času. Ali imate navado, da tudi druge klijente obiskujete tako?«

Vprašanje je bilo skoraj žaljivo, toda iz naglasa sem razumel, da je bil Markham razdražen zaradi zdravnikove neodkritosti in da je bil prepričan, da ta vedoma molči o važnih podatkih.

Preden je zdravnik mogel odgovoriti, ee je na vratih prikazal sluga in molče pokazal proti telefonu, ki je stal na mizi poleg pisalne mize. Lindquist je takoj vzel v roke slušalko.

Vance je izkoristil za trenutek, da je napisal nekaj besed na listek in ga skrivaj izročil Markhamu.

Ko je zdravnik končal telefonski razgovor, je z ironičnim naglasom vprašal Markhama: »Ste si stavili morda za nalogo, da nadlegujete zdravnike z žaljivimi vprašanji? Nisem vedel, da je nezakonito dejanje, če zdravnik obiskuje svoje paciente.«

»Nočem razpravljati o večji ali manjši zakonitosti Vaših dejanj,« ga je zavrnil Markham. »Toda, ker z Vašimi besedami namigujete na možnost,

na katero nisem niti malo mislil, bi Vas prosil, če mi morete povedati, kje ste bili enoči med enajsto in dvanaajsto uro?«

Vprašanje je imelo nenavaden učinek. Zdravnik ee je zbral in zapičil v Markhama svoje hladne in strupene oči. Njegova krinka je padla in pod njo sem opazil poleg težko zadrževane jeze tudi strah.

»Moja dejanja v pretekli noči vas niti malo ne brigajo!« je s težavo spravil iz sebe. Markham je molčal in navidezno brezbržno upiral oči v moža, ki je trepetal pred njim. Ta njegova mirnost je zdravnika še bolj zmedla.

»Kaj prav za prav hočete, zakaj ste prišli sem s temi smešnimi sumničeni?« Njegov obraz je bil smrtmolen, mahal je z rokami in trepetal po vsem telesu. »Poberite se od tod preden Vas vržem ven!«

»Zdaj ee je tudi Markham vznemiril in že je hotel odgovoriti, ko ga je Vance pograbil za roko in mu dejal:

»Gospod doktor nas vljudno prosi, da odide-mo!« Prijel je prijatelja za roko in ga skoraj vlekel iz sobe.

Ko emo sedeli v avtomobilu, je Vance veselo dejal:

»Ljubezni tip! Naš zdravnik je bolj bolan od svojih pacientov. Nič drugega ni kot živčni degeneriranec. Če bi te ne bil odvedel, bi te bil gotovo pograbil za vrat. Prava sreča, da sem ti prišel na pomoč. Ti ljudje so prav tako nevarni kot kače klopotačel!«

Zahip je umolknil in zmajal z glavo.

»Markham, prijatelj moj, moral bi se poglo-biti v proučevanje črepij svojega bližnjega. Po-teze obraza izražajo dušo. Ali si morda opazil široko štiriočlato čelo, njegove trepalnice in iskre-

že ee oči ter njegova skoraj prozorna ušesa? Pravi prebrisaneec je ta doktor Lindquist, toda moralni degeneriranec.«

»Vprašujem ee, kaj neki ve,« je razdraženo za-mrmral Markham.

»O, bodi prepričan, da nekaj ve. Če bi to mogli izvedeti, bi v našem poizvedovanju že precj na-predovali. Poleg tega pa so stvari, ki nam jih skriva, brez dvoma v zvezi z njegovo lastno ose-bo. Izdal ee je s svojo razburjenostjo in pokazal resnična čustva, ki jih goji do nas.«

»Da,« je pritrdil Markham. »Vprašanje, ki sem mu ga stavil, ee učinkovalo kakor bomba. Ka-ko neki, da si mi ga svetoval?«

»Več razlogov sem imel za to. Uganil sem, da je lagal, ko je dejal, da je o umoru pravkar čit-al. Jezilo me je, ker ee je skril za poklicno taj-nostjo. Prav tako je bilo hinavsko njegovo pri-znanje očetoških čustev. Najbolj ee mi je zdelo sumljivo, ko ee je tako neznanek trudil, da bi ee spomnil, kdaj ee je zadnji sestal z dekletom.«

»Res,« je priznal Markham. Vprašanje je do-seglo zaželen uspeh... Prepričan sem, da ee bom s tem zdravnikom še sešel.«

»Da, še ga boš videl,« je ponovil Vance. »Pre-senetili smo ga. Ko ee bo zavedel in bo imel do-volj časa, da vso zadevo razmisli in uredi, bo sestavljal zanimivo povest in bo zopet postal zgo-voren. Zdaj pa je delo za nočjo končano in lahko v miru premišljujemo do jurti.«

Vendar pa delo glede zadeve Odell za ta ve-čer ni bilo še končano.

Sedeli smo šele malo časa v klubu, ko se nam je približal neki gospod in ee globoko priklonil Markhamu. Ta ee je v moje veliko začudenje dvig-nil, pozdravil prisleca in mu ponudil naslonjač.

»Rad bi vas nekaj vprašal, gospod Spotswoode,« je dejal, »morda mi lahko žrtvujete nekaj mi-nut.«

Ko sem zaslišal to ime, sem si gospoda po-zorno ogledal, ker sem bil radoveden, kakšen je bil tisti, ki je plesalko spremljal k večerji in v gle-dališče, tik preden je bila umorjena. Spotswoode je bil pravi aristokratijski tip, resen in umirjen, le-po obleden, a vendar ne s pretirano izbranostjo. Bil je visoke in lepe postave.

Markham ga je nam predstavil in mu pojasnil, da ee tudi midva udeleževajeva v zadevi Odell in da je zato smatral za potrebno, da nama pove vse, kar je bilo s to zadevo v zvezi.

Spotswoode ga je nezaupno pogledal, nato pa ee je priklonil in s tem pokazal, da z vsem ee glaša.

»V vaših rokah sem, gospod Markham!« je vljudno dejal. »Razumljivo je, da Vam bom poma-gal, v kolikor mi bo pač mogoče!«

Nato se je okrenil k Vanceju in pristavil: »Moj položaj je nekoliko neroden in zato bo-ete razumeli mojo zadrego.«

»Moram vas obvestiti, gospod Spotswoode,« je dejal Markham, »da vas bom moral klicati kot pričo.«

Spotswoode ga je pogledal, njegov obraz ee je zmračil, toda rekel ni ničesar.

»Dejstvo je,« je povzel besedo Markham, »da bomo kmalu nekoga aretirali. Morda bo vaše pričevanje potrebno, da ugotovimo, ob kateri uri je plesalka prišla domov. Prav tako nam lahko doka-žete, če ee bil kdo v dekletovi sobi, ko ste odhajali. Njen krik in klici na pomoč morejo biti silne važ-nosti pri ugotovitvi krivde...«

Trije zlati laski deda Vseveda

Risal Ivan Romih



BILO — NE BILO. NEKOČ JE ZIVEL KRALJ, KI SE JE RAD POTIKAL PO GOZDOVIH ZA ZVERINAMI.



NEKEGA DNE JE GONIL ZVERI TAKO DOLGO, DA SE JE V GOŠCI IZGUBIL.

Danes začnemo novo mladinsko slikanico

STEKLO

motno, progasto in muslin, izdeluje

MIŠKEC MIRKO

brusilnica stekla in ogledal

LJUBLJANA VII, Medvedova 38, Jernejeva 20

Telefon 35-75.

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja ob priliki prebrid-ke izgube našega dragega, nepozabnega očeta in starega očeta, gospoda

Dekleva Antona

profesorja glasbe

se vsem najiskreneje zahvaljujemo. Globoko zahvalo izreka-mo čč. gg. duhovnikom z Ježice, g. dr. Jamšku za trud in požrtvovalnost, gg. pevcem za lepo žalno petje in vsem, ki so ga spemili do groba.

Ljubljana, Stožice, dne 20. marca 1943.

Zalujoči ostali.



Upognjen od teže 88 let je ob svojem zadnjem življenj-skem mejniku na praznik sv. Jožefa, zavetnika umirajočih, spravljen z Bogom in ljudmi, obstal mož pošteni, naš ljubljani oče, stari oče, praded, brat in stric

Janez Dolšina

z Brankovega

Kristus je vzel, kar je Njegovega, zemlja pa bo vzela v nedeljo 21. marca ob pol 9 v Vel. Laščah, kar je njenega.

Vse, ki ste ga poznali in spoštovali, prosimo za tih spomin pri Bogu.

Brankovo, Vel. Lašče, dne 19. marca 1943.

Jože, Angela por. Tomažin, Marija por. Ivanc, Frančiška por. Jelenc, otroci; France, brat; Frančiška, sestra; vnuki, pravnuki in nečaki, ki za njim žalujejo.

Zahvala

Vsem, ki so sočustvovali ob prerani smrti mojega soproga oz. strička, gospoda

Otona Raška

tem potom najiskrenejša zahvala. Posebna gre preč. duhovščini in obema gg. zdrav-nikom dr. Francetu Debevcu in dr. Janku Pompetu za njihov požrtvovalen trud, dalje vsem darovalcem cvetja in vencev, gg. pevcem za s srce segajoče žalostinke in končno vsem prijateljem in znancem, ki so spemili dragega pokojnika na njegovi zadnji poti v tako lepem številu.

V Ljubljani, dne 18. marca 1943.

Zalujoča soproga Mara in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA. Za premnoge dokaze iskrenega sočutja ob težki iz-gubi naše ljube mamice, babice, prababice, sestre in tete, gospe

BERNARD ZOFIJE

se vsem najiskreneje zahvaljujemo. Globoko zahvalo izreka-mo čč. gg. duhovnikom z Ježice, g. dr. Jamšku za trud in požrtvovalnost, gg. pevcem za lepo žalno petje in vsem, ki so ga spemili do groba.

Ljubljana, Stožice, dne 20. marca 1943.

Zahtevajte povsod naš list!

Zahvala

Za mnogostevilne izraze pristrčnega sočutja, kakor tudi za poklonjeno cvetje ob težki izgubi naše ljubljene, ne-pozabne sestre in tete, gospe

Uršule Veber

se prav vsem najtopleje zahvaljujemo. Posebno se zahvalju-jemo pevskega društva »Edinost« za ganljive žalostinke in vsem, ki so blagopokojno spemili na njeni poslednji poti.

Ljubljana, dne 20. marca 1943.

Žalujoci sorodniki

Ljubezen Kristine Homanove

Izleti so pomenili zanjo nekaj novega, nekaj osebnega. Dobila je vsaj nekaj, o čemer je lahko premišljevala in čisto po malem se je tudi zaposlila. Morala se je oblačiti in skrbeti za ko-silo, zaposlili so jo spomini na večerajšnji izlet. Tu pa tam se je sprostil ob misli, kako bo dan-es. Prišli so trenutki, ko je pozabila na svojo bol; redki so bili, vendar tako dragoceni.

Dobro ji je storilo, da se je našel človek, ki je bil dober napram njej. Bergen ji je prinesel tudi knjige. S čitanjem ee ni začela; po ure in ure jih je držala v rokah, listala po njih, brati pa ee ni mogla. Marsikdaj se je tudi zalotila, da ga ni poslušala, ko ji je pripovedoval. Bergen ee tudi to vedel, čeprav ee želel, da bi bilo drugače.

Zelo ga je skrbelo, kaj bo s Kristino. Nikoli si ni mislil, da bo tako hudo. Bergen ee ni do-živel smrti v družini; šele sedaj ee imel prilžo-nost da se ee življal v kaj takega. To, kar do-življal v domišljiji, pa ee tudi piše romane, je le skromno in zmanjšano občutje resničnega doži-vlja.

Cim bolj ee se ee življal v usodo lepe vdove, tem močnejša ee postajala njegova pripravljenost, da bi ji pomagal. Iz svoje krepke volje in iz svoje bogate duše ee žepal zdravila.

Kristina se ee zadovoljila z vsakim sredstvom.

Za vsako bilko ee se ee oprijela, da ee ee vsaj za uro rešila svojih duševnih misli.

Odlej so lahko večkrat videli ljudi v mestu Kristino in pisatelja Bergena, kako sta hodila na železniško postajo, na vlak in na izlete. Prirejala sta tudi daljše izlete. Nekoč sta se zadržala celo ves dan v glavnem mestu pokrajine. Kristina si ee morala oskrbeti nekaj nove obleke; svetle, lahke obleke za domačo uporabo, ki jo ee tako rada nosila.

Ko sta končala z nakupi, sta obedovala v prikupni restavraciji ob mostu. Potem sta najela avtomobil in se ves popoldan vozila po slikoviti alpski pokrajini. In ko sta se vozila z vlakom domov, sta se spet pogovarjala o novih izletih. Govoril ee prav za prav samo Bergen: on ee spro-žil predlog, jo ogrel zanj, ona pa ee samo pri-stajala.

Vsake njegove misli ee se ee oprijela kakor utopljenec, ki mu moliš roko. Tako ee hladila skelečo žerjavico v srcu.

Ce ee se spomnila, kakšnih sredstev ee ee že posluževala, kako mučno ee bilo v mestu, ko ee šla na obiske, ee ji ee zdela Erikova opora tem bolj lepa, vedra in sprejemljiva.

Prišlo ee tudi nekaj lepših dni. To ee bilo takrat, kadar sta ee zgodaj jutraj kaj podvzela in se podala popoldne se enkrat na sprehod. Nekoč ee ee celo smejala. V mesečini sta ee vra-čala domov; bila ee to prijetna poletna mesečina, ko ee zemlja dišala po travi in cvetju in ko ee drgetalo ozračje v cvrčanju murnov. Prijatelj ji ee pripovedoval vesele zgodbe, ki jih ee doživel v Rimu med umetniki. Takrat ee ee Kristina prvič zasmejala.

Ko ee ee vračal po cesti proti domu ee bil

ponosen kakor fant, ki ee ee postavil pred tova-riši. Vso pot ee imel v mislih njen lahek, otožen smehljaj. Bil ee zadosten, da ee prešel tudi na njegovo lice in se ga držal vse do doma.

Bergenu ee ee poznalo, da ni bil več tako zdrav kot nekdaj. Ze pri prvem srečanju ee Kri-stina opazila, da ee močno shujšal. To ee bil njen bežen vtis, katerega ee pozneje ni več spomnila.

Sedaj, ko sta ee vsak dan sestajala in ko ee ee spet navadila, gledati mu v obraz, ee ee šele prav prepričala, da ee močno spremenil. Ko ee izginila zagorela polt, ki jo ee pobarvalo južno sonce, in ko ee udarila njegova pristna barva na dan, ee postal Erik Bergen blede.

Nekoč ga ee vprašala po njegovem zdravju.

Bergen ee zardel, potem pa ee bil še bolj blede kot prej. V zadregi ee ee nasmešnil in od-govoril, da ee to brezpomembno in da mu ni nič.

Ko ee Kristina ni zadovoljila z odgovorom, ee ee moral povedati:

»Nekaj mesecev sem ee bavil z mrzlico ali nečem podobnim. Sedaj sem spet na dobrem zra-ku in vse bo dobro.«

Ali ee vse povedal? Najbrž ne. Okrog nje-govih oči ee bilo nekaj tujega, utrjenega, podob-nega nespečnosti.

V Kristini ee ee prebudila nekdanja ženska skrbnost. Očitala si ee, da mora biti njegovo pri-zadevanje z njo najbrž preveč naporno; tega oči-ka ee ee prestrašila.

Saj mu res ne more biti lahko z menoj; nje-mu, vedremu človeku — z menoj, ki sem ubogo mrtvilo. Morda preveč zahtevam, morda preveč jemljem od njega!

Tako ee premišljevala neko noč, ko ee ee zbu-dila in ni mogla več zaspati.

Spomnila ee ee nečesa, kar ee bilo že ne-znansko daleč: spomnila ee ee prekrasnega je-senskega izleta, ko ee ee razodel svojo ljubezen. Da, nekoč ee ee ljubil. Zdrnila ee ee ob tem spominu in prestrašila ee ga ee; tudi trohico davne, skoraj neresnične opojnosti ee čutila.

Kmalu pa ee spet na to pozabila. Vse, kar ee ostalo, ee bila trohica prizadevanja, da bi ee malo bolj zanimala za notranjost tega človeka, da bi mu izkazala kakšno dobroto, da bi mu kdaj pa kdaj dala tudi kaj malega iz svojega dušev-nega sveta.

Marsikdaj, ko ga ee pogledala, ee motrila nje-govo zdravje. Nekoč ga ee spet vprašala, kako ee počuti.

Njegov odgovor ee bil spet isti, ravnodušen kakor zadnjič:

»Ah, nič! — Spet pišem nekaj, delo me drži v kleščah. Veste, presenetljivo ee, kako nena-vadne cvetke poganjajo na tlaku malega mesta!«

Spet ga ee pogledala, mislila pa ee na dogo-dek, ko ee ee nekoč odkril svojo ljubezen.

Bergen spet piše?

Kristina ee mislila na poletje, ko ee bil še mož živ, in ko ee prihajal njun prijatelj na Po-ljane ter sproti poročal o rasti svojega romana. Kakor marsikaj drugega, tako ee tudi ta spomin s silo pokopala.

Erik Bergen dela, in njegovo delo ee očitvidno zelo naporno. To ee mu pozna na obrazu. Pri tem pa ee poklanja toliko časa, kolikor ga ona hoče sprejeti! Kristina samo sprejema, vedno sa-mo sprejema.